

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRING AV STADGANDENA OM GENERATIONSVÄXLINGSPENSION

Regeringen har avlåtit en proposition till riksdagen med förslag till lag om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare och till vissa lagar som har samband med den (RP 209/90).

I propositionen föreslås att stadgandena som gäller generationsväxlingspensionen skall överföras från LFÖPL till en egen lag. Systemet föreslås förlängas till slutet av år 1995.

För tillfället är nedre åldergränsen för erhållande av pension 60 år för män och 55 år för kvinnor. I propositionen föreslås att som förutsättning för erhållande av pension skall stadgas att överlåtelsen tidigast skall kunna ske ett år innan överlåtaren fyller 55 år. Den yngre maken eller delägaren i en sammanslutning skall ha vilande pensionsrätt om överlåtelsen sker tidigast fem år innan han fyller 55 år.

Det föreslås att de lantbruksmässiga förutsättningarna för erhållande av generationsväxlingspension skall bringas i överensstämmelse med lagstiftningen om gårdsbruksheter, som skall revideras. De schematiska hektargränserna frångås och lönsamheten uppskattas med hjälp av likviditetskalkyler. Lägenheter som omfattar över 12 hektar åker eller om övertagarna är minst två 24 hektar åker, anses dock automatiskt som fortbeståndsdugliga.

En förutsättning för erhållande av pension är att gårdsbrukskomplexet inte har splittrats under 10 år före överlåtelsen eller i samband med överlåtelsen. Beslutanderätten i frågor som gäller splittring tillkommer helt och hållet lantbruksmyndigheterna. Avgivande av utlåtande om de lantbruksmässiga förutsättningarna föreslås att överföras från lantbruksdistriktet till lantbrukssekreteraren. Om det inte finns en lantbrukssekreterare i kommunen skall de uppgifter som ankommer på lantbrukssekreteraren skötas av lantbruksnämnden eller av motsvarande myndighet.

Postiosoite Postadress

PL 11 00521 HELSINKI
PB 11 00521 HELSINGFORS

Käyntiosoite Besöksadress

Opastinsilta 7 00520 HELSINKI
Senaforbron 7 00520 HELSINGFORS

Puhelin Telefon

(90) 1511
Telekopio (90) 148 1172

Pankkitiliä Bankkonton

KOP 157510-84
SYP 229838-581
SKOP 400031-1235

SHOP 572333-161
STS 710106-8117
PSP 50 416

LA/Rolf Storsjö

7.12.1990

Pensionsrätt skall inte alls föreligga eller pensionen skall minska om köpeskillingen för lägenheten överstiger dess avkastningsvärde.

Utbetalningen av pension skall kopplas till maximi-förvärvsinkomster på samma sätt som i fråga om arbetslöshetspension.

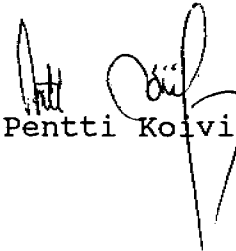
I övrigt motsvarar de föreslagna stadgandena till väsentliga delar de nuvarande stadgandena.

Reformen avses träda i kraft 1.1.1991. I den mån det är nödvändigt skall den även tillämpas på pensioner som beviljats innan den trätt i kraft.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Seppo Pietiläinen

Pentti Koivistoinen

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att giltighetstiden för systemet med generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, som varit i kraft sedan 1974, skall förlängas till att gälla överlåtelser som sker under åren 1991—95 och att det skall stiftas en separat lag om detta. Samtidigt föreslås att de stadganden i lagen om pension för lantbruksföretagare som gäller generationsväxlingspension skall upphävas. Det föreslås bli stadgat att den nedre åldersgränsen för generationsväxlingspension är 55 år. En lägenhet skall dock kunna överlåtas redan ett år innan den egentliga åldersgränsen för pensionen uppnås. Den yngre maken eller delägarer i en sammanslutning skall ha s.k. vilande pensionsrätt, om överlåtelserna sker tidigast fem år innan han fyller 55 år.

Det föreslås att de lantbruksmässiga förutsättningarna för erhållande av generationsväxlingspension skall bringas i överensstämmelse med lagstiftningen om gårdsbruksenheter, som skall revideras. En gårdsbruksenhets fortbeståndsduglighet skall också bedömas utgående från hur lönsam lägenhetens verksamhet är. Pensionsrätt skall inte

alls föreligga eller pensionen skall minska om köpeskillingen för lägenheten överstiger dess avkastningsvärde. Det föreslås att utbetalningen av generationsväxlingspension skall kopplas till maximiförvärvsinkomster på samma sätt som i fråga om arbetslöshetspension. Det föreslås att avgivandet av utlåtanen om de lantbruksmässiga förutsättningarna för pension skall överföras till lantbrukssekreterarna för att det skall bli enklare att verkställa systemet. De övriga föreslagna stadganden motsvarar till väsentliga delar de nuvarande stadgandena.

Den föreslagna nya lagen och de lagändringar som har samband med den föreslås träda i kraft vid ingången av 1991. Lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare skall i den mån det är nödvändigt även tillämpas på pensioner som beviljats innan den trätt i kraft.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen och lantbruksinkomststoppörelsen för 1991 och föreslås bli behandlad i samband med den.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	LAGTEXTER	22
1. Propositionens bakgrund	3	1. Lag om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare	22
2. Propositionens mål	3	2. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	30
3. Nuläget och de föreslagna ändringarna	4	3. Lag om ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare	31
3.1. Allmänt	4	4. Lag om ändring av 4 a § lagen om förtidspension för frontveteraner	31
3.2. Gränserna för pensionsåldern	4	5. Lag om ändring av 26 § folkpensionslagen	32
3.3. De lantbruksmässiga förutsättningarna för erhållande av pension	5	6. Lag om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa	32
3.4. Fastställande av pensionens storlek och utbetalning av pension	6	7. Lag om ändring av 12 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare	33
3.5. Systemets verkställighet	7		
3.6. Kostnader	7		
4. Ärendets beredning	8		
5. Propositionens ekonomiska verkningar	8		
6. Beroende av andra propositioner	8		
DETALJMOTIVERING	9	BILAGA	34
1. Motivering till lagförslagen	9	Parallertexter	34
1.1. Lag om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare	9	2. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	34
1.2. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	21	3. Lag om ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare	44
1.3. Lag om ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare	21	4. Lag om ändring av 4 a § lagen om förtidspension för frontveteraner	44
1.4. Lag om ändring av 4 a § lagen om förtidspension för frontveteraner	21	5. Lag om ändring av 26 § folkpensionslagen	45
1.5. Lag om ändring av 26 § folkpensionslagen	21	6. Lag om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa	46
1.6. Lag om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa	21	7. Lag om ändring av 12 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare	46
1.7. Lag om ändring av 12 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare ...	21		
2. Närmare stadganden och bestämmelser	22		
3. Ikraftträdande	22		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens bakgrund

Systemet med generationsväxlingspension för lantbruksföretagare trädde i kraft vid ingången av 1974, då stadganden om generationsväxlingspension (219/74) fogades till lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69). Lagen tillämpades på överlåtelse av brukningsenheter som skedde åren 1974—76. Därefter har giltighetstiden för systemet förlängts i flera etapper så, att det senast genom lagen den 21 oktober 1988 om ändring av 6 a § lagen om

pension för lantbruksföretagare (870/88) har utvidgats till att gälla överlåtelse av brukningsenheter som äger rum före 1991.

Med stöd av systemet har 22 703 lägenheter övergått till en yngre övertagare fram till ingången av 1989. Sammanlagt 32 844 odlare har avgått med generationsväxlingspension.

Av följande tabell framgår antalet brukningsenheter, arealen av överlåtelse åker och skog samt kostnaderna till följd av systemet under åren 1974—90:

År	Brukningsenheter	Överlåtelse åker ha		Överlåtelse skogsmark ha		Kostnader milj. mk
		Sammanlagt	I genomsnitt/brukningsenhet	Sammanlagt	I genomsnitt/brukningsenhet	
1974	16	225	14,1	507	31,7	0,01
1975	1 297	20 004	15,4	49 406	38,1	7,9
1976	1 119	17 055	15,2	43 611	39,0	18,5
1977	567	8 717	15,4	22 936	40,5	22,9
1978	970	15 604	16,1	39 834	41,1	30,7
1979	927	14 543	15,7	38 548	41,8	39,3
1980	1 492	23 885	16,0	59 004	39,5	55,9
1981	1 545	25 117	16,3	64 898	42,0	78,4
1982	1 576	24 983	15,9	65 741	41,7	103,3
1983	1 909	30 268	15,9	81 564	42,7	134,3
1984	1 685	27 782	16,5	70 506	41,8	168,8
1985	2 117	34 497	16,3	90 097	42,6	214,8
1986	2 153	36 009	16,7	91 459	42,5	277,9
1987	1 844	31 239	16,9	78 680	42,7	336,0
1988	2 044	36 868	18,0	95 515	46,7	392,5
1989	1 442	27 823	19,3	69 423	48,1	433,8
1990 (uppskattn.)	1 630	31 800	19,5	79 100	48,5	477,0

År 1989 var de manliga överlåtarnas medelålder 58,6 år och de kvinnliga 57,5 år. Medelåldern för förvärvaren av en överlåtelse var vid motsvarande tidpunkt 28,2 år.

2. Propositionens mål

Det viktigaste målet för systemet med generationsväxlingspension är att förbättra den ogynnsamma åldersstrukturen hos odlarbefolk-

ningen genom att främja generationsväxlingar på fortbeståndsdugliga familjebrukningsenheter.

För lantbruksföretagare liksom för andra befolkningsgrupper gäller också det s.k. flexib-

la pensionsåldersarrangemanget. Då systemet med generationsväxlingspension förlängdes till att gälla åren 1986—88 (reg.prop. nr 233/1985 rd., lag 1126/85), konstaterades i propositionen att det under de tre följande åren var möjligt att få praktisk erfarenhet av vilka möjligheter ett flexibelt pensionsåldersarrangemang erbjuder odlarbefolkningen att avgå med pension före den egentliga pensionsåldern. Systemet med generationsväxlingspension förlängdes ännu därefter för en kort tid, dvs. till att gälla åren 1989—90. Ett separat utredningsorgan, en kommission, fick i uppdrag att utreda ärendet.

Av de pensioner som ingår i det flexibla pensionsåldersarrangemanget har under åren 1986—89 sammanlagt 5 036 lantbruksföretagare avgått med individuell förtidspension, 1 638 odlare har avgått med förtida ålderspension och 8 odlare har utnyttjat möjligheten till deltidspension.

Det flexibla ålderspensionsarrangemanget kan uppenbarligen inte helt uppväga behovet av generationsväxlingspensionen. När det gäller enskilda lägenheter förutsätter generationsväxlingen att bägge företagarmakarnas utkomst tryggas fram till den egentliga pensionsåldern. Det är endast sällan möjligt för bägge makarna att samtidigt avgå med individuell förtidspension. Deltidspension och förtida ålderspension är på grund av åldersgränsen 60 år inte tillräckligt effektiva medel att tidigareläga generationsväxlingarna.

Lantbrukspolitiskt sett samverkar systemet med generationsväxlingspension med lagstiftningen om gårdsbruksenheter för att uppnå gemensamma mål. Under den tid systemet med generationsväxlingspension har tillämpats har den genomsnittliga lägenhetsstorleken vuxit och lantbruksföretagarnas medelålder sjunkit. Genom systemet eftersträvas yrkeskunniga unga odlare inom lantbruksnäringen. På dessa lantbrukspolitiska grunder är det ändamålsenligt att förlänga giltighetstiden för systemet.

Läget kan dock förändras i fråga om både de lantbrukspolitiska förutsättningarna och möjligheterna att utnyttja andra förtidspensioner, t.ex. deltidspension. Därför föreslås att giltighetstiden för systemet i detta skede skall förlängas med fem år, dvs. till utgången av 1995. Före detta bör nödvändigheten och finansieringen av systemet utredas på nytt.

3. Nuläget och de föreslagna ändringarna

3.1. Allmänt

Systemet med generationsväxlingspension bygger på stadganden i lagen om pension för lantbruksföretagare. Generationsväxlingspensionen är dock ett eget pensionsslag som tydligt skiljer sig från andra pensioner för lantbruksföretagare. Då antalet stadganden i förslaget ökat avsevärt jämfört med det nuvarande, föreslås för den lagtekniska tydlighetens skull att det skall stiftas en egen lag om generationsväxlingspension.

Utgångspunkterna för den föreslagna lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare motsvarar de nuvarande stadgandena. Den viktigaste delen av de föreslagna ändringarna beror på revideringen av lagstiftningen om gårdsbruksenheter. Till dessa delar bygger lagförslaget på regeringens proposition med förslag till landsbygdsnäringslag (reg.prop. 66/1990 rd.) samt på ett betänkande av kommissionen för revision av lagstiftningen om gårdsbruksenheter (kommittébetänkande 1989:40). Beträffande fastställandet och utbetalningen av pension innehåller lagförslaget ändringar, vilkas syfte är att få generationsväxlingspensionen att mera exakt än tidigare motsvara övriga förtidspensioner. De förslag till ändringar som gäller verkställigheten av lagen innebär att det blir enklare att behandla pensionsärenden.

3.2. Gränserna för pensionsåldern

Enligt 6 a § 1 mom. 2 punkten i lagen om pension för lantbruksföretagare är förutsättningen för erhållande av generationsväxlingspension att lantbruksföretagaren vid överlättelsen har fyllt 60 år eller, i fråga om en kvinnlig pensionstagare, 55 år.

I överensstämmelse med den temporära sänkningen av den nedre åldersgränsen för arbetslöshetspension sänktes den nedre åldersgränsen för erhållande av generationsväxlingspension till 58 år genom en temporär lag för åren 1978—79 (443/78).

Vid ingången av 1980 fogades genom lagen angående ändring av 6 a § i lagen om pension för lantbruksföretagare (918/79) till nämnda paragraf ett nytt 4 mom., enligt vilket en

lantbruksföretagare som är född 1925 eller tidigare är berättigad till generationsväxlingspension. I praktiken innebar detta att en lantbruksföretagare innehade pensionsrätt om han avstod från att bedriva lantbruk tidigast det år då han fyllde 55 år. Också därefter har den nedre åldersgränsen i lagändringar definierats på motsvarande sätt och som den nedre åldersgränsen har alltså befästs det år då lantbruksföretagaren fyller 55 år.

Sedan 1981 innehåser rätt till pension av kvinnliga lantbruksföretagare (sedan 1985 även manliga) vilka är födda vissa fastslagna år och vilkas makar uppnår åldersgränsen och även annars är berättigade till pension. I praktiken har dessa födelseår inneburit tiden från det att det 51 levnadsåret uppnåtts till utgången av det 54 levnadsåret. I sådana fall av s.k. vilande pensionsrätt betalas pension först från det att det 55 levnadsåret uppnåtts.

Vid ingången av 1986 har den vilande pensionsrätten utvidgats till att gälla också en överlåtare som uppnår åldersgränsen för vilande pensionsrätt och som skulle ha haft rätt till generationsväxlingspension om inte hans make, som uppfyllt huvudregeln i fråga om åldersgränsen, därefter börjat få folkpension eller avlidit.

Åldersgränserna för generationsväxlingspension kan inte motiveras med socialpolitiska omständigheter, såsom lantbruksföretagarens svaga hälsotillstånd eller höga ålder. Pensionsåldersarrangemanget skiljer sig från andra förtidspensionssystem just däri att dess syften är enbart lantbrukspolitiska.

För att det viktigaste målet för systemet med generationsväxlingspension skall kunna nås förutsätts att den nedre åldersgränsen för pensionsrätten bibehålls på den nuvarande nivån. Då den genomsnittliga ålderskillnaden mellan makar beaktas är det också nödvändigt att bibehålla den vilande pensionsrätten för att generationsväxlingar inte skall fördröjas på grund av den yngre makens rätt till pension.

Kopplingen av åldersgränserna till kalenderår har med tanke på rådgivningen av pensionsökande varit invecklad. Därför föreslås att rätten till pension skall knytas till uppnåendet av 55 års ålder. För att generationsväxlingarna skall gå smidigare föreslås dock att överlåtelsen skall kunna göras ett år innan den egentliga pensionsåldern uppnås, tidigast från och med det 54 levnadsåret. På motsvarande sätt skall vilande pensionsrätt föreligga då överlåtelsen

sker tidigast fem år innan den egentliga pensionsåldern uppnås, dvs. i praktiken tidigast som 50-åring. Pensionen skall dock utbetalas först sedan det 55 levnadsåret uppnåtts.

Det nuvarande stadgandet om vilande pensionsrätt för makar och efterlevande makar med folkpension har ett relativt begränsat tillämpningsområde och är lagtekniskt svårtolkat. Det förutsätter bl.a. att den avlidna makens eventuella rätt till generationsväxlingspension undersöks i efterhand. Det är emellertid i allmänhet alltid motiverat att påskynda generationsväxlingen då en lägenhet förvaltas av ett dödsbo eller då den ena av företagarmakarna har avgått med pension före den egentliga pensionsåldern. Därför föreslås att alla 50 år fyllda odlare skall inneha vilande pensionsrätt om deras make, som bedrivit lantbruksföretagarverksamhet, inom fem års tid före överlåtelsen har avlidit eller avgått med pension som förhindrar att generationsväxlingspension beviljas.

Det föreslås vidare att tillämpningsområdet för vilande pensionsrätt skall utvidgas till att förutom makar också omfatta delägare i en sammanslutning. För närvarande har generationsväxlingen i vissa lantbrukssammanslutningar uppskjutits eller helt förhindrats på grund av att en av sammanslutningens delägare ännu inte uppnått den egentliga pensionsåldern. För att den äldre delägaren skall få pension förutsätts dock att hela lägenheten övergår till övertagaren. Den yngre delägaren är inte beredd att överlåta sin andel, eftersom han då går miste om sin möjlighet till generationsväxlingspension. Därför föreslås att även en delägare i en sammanslutning som fyllt 50 år skall ha rätt till vilande pension, om den äldre delägaren i sammanslutningen uppfyller det egentliga kravet i fråga om pensionsålder och också annars är berättigad till pension.

3.3. De lantbruksmässiga förutsättningarna för erhållande av pension

Enligt de nuvarande stadgandena är en förutsättning för generationsväxlingspension att den brukningsenhet som skall överlåtas i sig eller tillsammans med områden som sedan tidigare ägs av övertagaren eller dennas make är fortbeståndsduglig. Fortbeståndsdugligheten har definierats på basis av minimihektargränser i fråga om åker och minimiavkastningskrav

i fråga om skog. Gränserna är olika i olika delar av landet så, att kraven minskar i den nordligaste delen, där också den genomsnittliga lägenhetsstorleken är mindre. Undantag från hektargränserna kan endast göras under förutsättningar varom stadgas i lagen.

Syftet med kravet på fortbeståndsduglighet är att främja generationsväxlingar på livsdugliga lägenheter. I regeringens proposition med förslag till landsbygdsnäringslag föreslås att ett företag skall kunna få del i stödåtgärder enligt landsbygdsnäringslagen endast om det är lönsamt, dvs. sådant att företaget anses ha förutsättningar för fortgående lönsam verksamhet. De stela hektargränserna frångås och lönsamheten uppskattas med hjälp av likviditetskalkyler. Motsvarande ändring föreslås i systemet med generationsväxlingspension. Lägenheter som uppfyller en viss hektargräns (minst 12 hektar eller, om övertagarna är två, 24 hektar åker) skall dock för förenklande av ansökningsförfarandet automatiskt anses som fortbeståndsdugliga. För mindre lägenheter än så förutsätts att en utredning om lönsamheten skaffas. En utredning krävs redan nu med stöd av lagstiftningen om gårdsbruksenheter vid ansökan om lån för en gårdsbruksenhet.

Enligt förslaget till landsbygdsnäringslag är en förutsättning för att stöd enligt lagen skall beviljas att det gårdsbrukskomplex som företaget utgör inte genom sökandens eller hans föräldrars försorg har splittrats på ett ofördelaktigt sätt under de tio åren före stödets beviljande. Det är motiverat att uppta splittringsförbudet också i systemet med generationsväxlingspension.

Samtidigt föreslås att de nuvarande kraven på att lägenheten skall överlätas i sin helhet samt stadgandena om förbehåll av tomter och andra motsvarande områden skall ersättas med ett stadgande, enligt vilket en lägenhet inte heller får splittras i samband med överlåtelse. Utgångspunkten skall alltså fortfarande vara att gårdsbruksenheten i sin helhet skall övergå till övertagaren. Förbehåll av obetydliga områden i samband med överlåtelse skall tillåtas under förutsättning att de inte splittrar lägenheten på ett ofördelaktigt sätt. Beslutanderätten i frågor som gäller splittring tillkommer helt och hållet lantbruksmyndigheterna.

3.4. Fastställande av pensionens storlek och utbetalning av pension

Generationsväxlingspensionen består av ett grundbelopp och en kompletteringsdel. Utgångspunkten är att grundbeloppet skall motsvara full invalidpension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. Kompletteringsdelen åter är avsedd att ersätta den andel av folkpensionen som fattas för mottagare av generationsväxlingspension.

I förslaget har avsikten varit att tekniskt förenhetliga fastställandet av generationsväxlingspensionen med andra förtidspensioner. Således föreslås att generationsväxlingspensionens kompletteringsdel skall vara lika stor som det sammanlagda beloppet av folkpensionens basdel och tilläggsdel skulle vara om lantbruksföretagaren skulle ha rätt till folkpension då generationsväxlingspensionen börjar utgå. Kompletteringsdelens belopp skall således minskas av de pensioner och ersättningar som minskar folkpensionens tilläggsdel, och kompletteringsdelens storlek påverkas av vilken kommungrupp den by tillhör där en person bor när hans pension börjar utgå. Det har i budgetpropositionen för 1991 föreslagits att fastställandet av folkpensionens tilläggsdel skall revideras så, att en ensamstående eller makes erhållande av full eller minskad tilläggsdel skall bero av de faktiska familjeförhållandena och inte av om maken får folkpension. Motsvarande ändring föreslås bli tillämplad även vid fastställandet av den tilläggsdel som ingår i generationsväxlingspensionens kompletteringsdel, dock så, att storleken av den fulla tilläggsdelen uppgår till 85 %.

Eftersom kompletteringsdelen är avsedd att ersätta folkpensionen föreslås också att den skall följa samma index som folkpensionen. På så sätt kommer den folkpension som börjar utgå i stället för generationsväxlingspensionens kompletteringsdel att vara lika stor som den indragna kompletteringsdelen när denna upphör vid 65 års ålder.

Enligt förslaget kan även köpeskillingen för lägenheten inverka på pensionsbeloppet. Målet för arrangemanget är detsamma som för kopplingen av det s.k. startstödet till köpeskillingen för lägenheten: att hålla lägenheternas priser på en skälig nivå som motsvarar deras avkastningsvärde.

Differentieringen av startstödet på basis av köpeskillingen för en gårdsbruksenhet och dess

avkastningsvärde enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken har enligt de erfarenheter som fått inverkat nedsättande på nivån på priserna för gårdsbruksenheter. Avsikten är att differentieringen skall fortgå i fråga om startbidrag enligt förslaget till landsbygdsnäringslag. För att det skall ligga i både överlåtarens och övertagarens intresse att fastställa köpeskillingen för lägenheten till en nivå som högst motsvarar avkastningsvärdet, föreslås att ett överpris skall minska pensionen till hälften av det fulla beloppet. Om det vederlag om vilket överenskommit för överlåtelse av en gårdsbruksenhet överstiger lägenhetens avkastningsvärde med mera än 25 %, skall rätt till pension inte alls föreligga.

I gällande stadganden finns inga begränsningar av det förvärvsarbete som en mottagare av generationsväxlingspension får utföra under pensionstiden. I fråga om de flesta andra förtidspensioner stadgas däremot i lag om exakta maximibelopp, som inte får överskridas utan att pensionen avbryts eller indras.

Eftersom avsikten i förslaget har varit att få stadgandena om beloppet och utbetalningen av generationsväxlingspension att överensstämma med andra alternativa förtidspensioner, är det inte ändamålsenligt att pension betalas till arbetande personer. Därför föreslås att förvärvsarbete som utförs av en mottagare av generationsväxlingspension skall ha samma följder som i fråga om arbetslöshetspension. En mottagare av generationsväxlingspension skall alltså inte få förtjäna mer än 1 877 mk per månad (index 1990) utan att utbetalningen av pensionen avbryts. Om pensionstagaren före överlåtelsen fick förvärvsinkomst från annat än lantbruksföretagarverksamhet, får den stabiliserade biförvärvsinkomsten överskridas med högst det nämnda beloppet. Som förvärvsinkomst räknas dock inte inkomst av lantbruksavbytararbete. Mycket höga biinkomster är inte heller härvid möjliga, eftersom de utgör ett hinder för beviljande av pension.

De nämnda begränsningarna skall i allmänhet endast gälla förvärvsarbete utanför lägenheten. Överlåtarna kan fortfarande arbeta på generationsväxlingspensionslägenheten som oavlönade medlemmar i familjeföretaget.

3.5. Systemets verkställighet

Beslutanderätten i ärenden som gäller generationsväxlingspension har delats mellan lantbruksmyndigheterna och pensionsanstalten. Pensionsansökan inlämnas oftast till kommunens lantbruksnämnd, dvs. i praktiken till lantbrukssekreteraren. Lantbruksnämnden skall tillstå lantbruksdistriktet ansökan jämte utlåtanden. Lantbruksdistriktet ger ett för pensionsanstalten bindande utlåtande om de s.k. lantbruksmässiga förutsättningarna för erhållande av pension. Anser pensionsanstalten att lantbruksdistriktet uppenbart har tillämpat lagen fel eller att saken klart är en tolkningsfråga, underställer den jordbruksstyrelsen ärendet för avgörande. Pensionsanstalten kan inte i sitt pensionsbeslut avvika från lantbruksdistriktets eller jordbruksstyrelsens utlåtande vad gäller de lantbruksmässiga förutsättningar för erhållande av pension.

Avsikten har varit att överföra beslutanderätt inom lantbruksförvaltningen på kommunnivå. För att göra också behandlingen av ärenden som gäller generationsväxlingspension snabbare och smidigare föreslås att ett bindande utlåtande om pensionsärenden skall ges av lantbrukssekreteraren eller, om en sådan inte finns, av en annan motsvarande kommunal myndighet i kommunen. Därefter skall ansökan gå direkt till pensionsanstalten för behandling. Det föreslås dock att jordbruksstyrelsen skall ha rätt att bestämma vilka saker som fortfarande skall förutsätta lantbruksdistriktets utlåtande. Det föreslås att det stadgande skall bibehållas enligt vilket pensionsanstalten skall underställa en fråga som strider mot lag eller som klart är en tolkningsfråga en högre myndighet inom lantbruksförvaltningen för avgörande.

För uppgifter i anslutning till verkställigheten av systemet med generationsväxlingspension vilka ankommer på en pensionsanstalt svarar liksom tidigare lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

3.6. Kostnader

Det föreslås att kostnaderna för förlängning av giltighetstiden för systemet med generationsväxlingspension liksom för närvarande skall täckas på det sätt varom stadgas i 13 § lagen om pension för lantbruksföretagare om

täckande av kostnader enligt lagen. Kostnaderna för pensioner och förvaltningskostnader betalas alltså av lantbruksföretagarna, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och staten.

Enligt 13 § lagen om pension för lantbruksföretagare består lantbruksföretagarnas pensionsanstalts andel av kostnaderna av de till pensionsanstalten inbetalda försäkringspremierna, minskade med pensionsanstaltens skälliga förvaltningskostnader, och avkastningen av placeringarna. I övrigt svarar staten för kostnaderna för pensioner och förmåner. Under de senaste åren har statens andel av de totala kostnaderna enligt lagen om pension för lantbruksföretagare utgjort ca 80 % och lantbruksföretagarnas andel ca 20 %. Generationsväxlingspensionernas andel av de totala kostnaderna enligt lagen om pension för lantbruksföretagare har utgjort ca en fjärdedel. I praktiken har statsandelsstadgandet med de nuvarande betalningsarrangemangen inneburit att staten svarat för merkostnaderna för förlängningen av giltighetstiden för systemet med generationsväxlingspension. Vid lantbruksinkomststoppörelsen för prissättningsåren 1990—91 och 1991—92 har 30 milj. mk av kostnaderna för förlängning av systemen med avträdelse- och generationsväxlingspensioner ansetts som inkomst för lantbruket under de nämnda åren.

4. Ärendets beredning

Propositionen bygger på ett betänkande av pensionskommissionen för avträdelssystemen för lantbruksföretagare (kommittébetänkande 1989:64).

Utlåtanden om kommissionens betänkande har avgetts av finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, pensionsskyddscentralen, folkpensionsanstalten, Arbetspensionsanstaltens Förbund, Arbetsgivarnas i Finland Centralförbund, Affärsarbetsgivarnas Centralförbund, Tjänstemannaorganisationernas Centralförbund, Maataloustuottajain Keskusliitto, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, Renbeteslagsföreningen och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt.

Största delen av remissinstanserna understöder att giltighetstiden för avträdelssystemen skall förlängas för en viss tid på det sätt som kommissionen föreslagit. I utlåtandena konsta-

teras dock att förlängningen är motiverad framför allt av lantbrukspolitiska skäl. Det är motiverat att förlänga systemens giltighetstid för en viss tid för att det skall vara möjligt att beakta de ändringar som i framtiden sker i de lantbrukspolitiska grunderna för systemen och i möjligheterna att utnyttja flexibla pensionsformer.

5. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionens viktigaste ekonomiska verkningar ligger i att rätt till generationsväxlingspension föreslås också i fråga om överlåtelse av lägenheter som sker under åren 1991—95.

I följande tabell framläggs de kostnader som det nuvarande systemet med generationsväxlingspension åsamkar staten (kolumn 1), merkostnaderna till följd av den föreslagna förlängningen av systemets giltighetstid (kolumn 2) samt den totala summan av dessa kostnader (kolumn 3). Kostnaderna har beräknats enligt nivån för 1990 med användning av index enligt lagen om pension för arbetstagare.

År	1 milj.mk	2 milj.mk	3 milj.mk
1991	473	22	495
1992	415	81	496
1993	347	149	496
1994	285	208	493
1995	229	259	488
2000	13	204	217

Vid beräkningen av kostnaderna har inte beaktats att en del av överlåtarna ifall systemet med generationsväxlingspension inte fanns skulle avgå med invalidpension eller individuell förtidspension och att mottagarens rätt till arbetspension växer medan han åtnjuter generationsväxlingspension.

Generationsväxlingspensionen skall utgöra skattepliktig inkomst. Det skall utredas särskilt om den kompletteringsdel som ingår i generationsväxlingspensionen kan anses som förvärvsinkomst vid beskattningen utan att lagen om skatt på inkomst och förmögenhet justeras. Av det nya sättet att fastställa generationsväxlingspension följer att också inriktningen av pensionsinkomstavrdraget bör justeras.

Enligt skattestadgandena anses en överlåtelse vara av gåvonatur om det överenskomna vederlaget utgör högst tre fjärdedelar av det gängse värdet på den egendom som överlåtits. I vissa lägen har vid beskattningen ansetts att överlåtelsen av en lägenhet för dess avkastningsvärde är en affär av gåvonatur, varför övertagaren har varit tvungen att betala gåvoskatt på skillnaden mellan köpeskillingen och det gängse värdet. På grund av detta föreslås att det skall utredas om beskattningspraxis kan fås att överensstämja med det mål som godkänts inom lantbrukspolitiken så, att gåvoskatt inte behöver betalas då en lägenhet

överlåts för en köpeskillning som motsvarar avkastningsvärdet enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken (40/65).

6. Beroende av andra propositioner

I den föreslagna lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare hänvisas på många punkter till landsbygdsnäringslagen, om vilken en proposition avläts till riksdagen i maj 1990. Vid behandlingen av detta lagförslag bör beaktas ändringar som görs i landsbygdsnäringslagen.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare

I början av lagen finns allmänna stadganden. Efter dem följer separata stadganden om förutsättningarna för erhållande av pensionen, vilka gäller överlåtaren, övertagaren och den gårdsbruksenhet som skall överlåtas. Därefter följer som en egen grupp stadganden som gäller beloppet av, ansökan om och utbetalning av pensionen samt infriande av övertagarens utfästelse. I slutet finns stadganden om lagens verkställighet och sökande av ändring. I lagen ingår hänvisningar till å ena sidan landsbygdsnäringslagstiftningen och å andra sidan lagen om pension för lantbruksföretagare och andra stadganden om pensionssystemet.

Allmänna stadganden

1 §. Enligt paragrafens 1 mom. är syftet med lagen att främja generationsväxlingar på fortbeståndsdugliga gårdsbruksenheter. Med stöd av lagen skall generationsväxlingspension beviljas för överlåtelser som äger rum under åren 1991—95.

Enligt 2 mom. skall stadgandena i lagen i tillämpliga delar iakttas även då generationsväxlingspension har beviljats med stöd av lagen

om pension för lantbruksföretagare på basis av en överlåtelse som ägt rum innan den lag som nu skall stiftas träder i kraft. Det är närmast stadgandena om utbetalning av pension och infriande av övertagarens utfästelse som skall tillämpas. Till de delar det i den nya lagen finns nya stadganden om dessa saker skall i lagen upptas stadganden med samma innehåll som tidigare vilka skall gälla pensioner som beviljats innan lagen trätt i kraft. På så sätt undviks den belastning det skulle innebära att överlåtelser som skett innan den nya lagen trätt i kraft skulle omfattas av nya förpliktelser, vilka man inte känt till när generationsväxlingen genomfördes.

2 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall med lantbruksföretagare avses en idkare av gårdsbruk som för egen eller gemensam räkning bedriver gårdsbruk och själv deltar i arbetet. Med beaktande av den förutsättning i fråga om gårdsbruksenhetens minimistorlek vilken nämns i 11 § 1 punkten motsvarar definitionen i praktiken motsvarande definition i den gällande lagen om pension för lantbruksföretagare.

Den definition på gårdsbruksenhet som föreslås i 2 mom. överensstämmer med den nuvarande definitionen på brukningsenhet som ingår i lagen om pension för lantbruksföretagare. Med gårdsbruksenhet avses ett sådant av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar bestående gårdsbrukskomplex som förvaltas såsom

en helhet. Denna definition på gårdsbruksenhet avviker från definitionen på gårdsbruksenhet i landsbygdsnäringslagen så till vida att det till en gårdsbruksenhet enligt landsbygdsnäringslagen även hör områden som innehas med stöd av ett långvarigt arrendeavtal. Eftersom begreppet gårdsbruksenhet inom systemet med generationsväxlingspension föreslås ha samma innehåll som tidigare, bör det tolkas på samma sätt som begreppet brukningsenhet enligt vedertagen praxis tolkats i den nämnda lagen. Fastän arrendjord inte ingår i definitionen på gårdsbruksenhet, kan den inverka på bedömningen av lönsamheten hos en lägenhets verksamhet med stöd av 11 § 2 b punkten i lagförslaget.

3 §. Det föreslås att i paragrafen skall stadgas om när överlåtelsen av en gårdsbruksenhet anses ha skett. Som tidpunkt för överlåtelsen skall anses det ögonblick då överlåtelsehandlingen undertecknas, vilket vid behov i efterhand entydigt kan fastslås på intyg av ett offentligt köpvittne. Motsvarande stadgande har tidigare funnits i förordningen om pension för lantbruksföretagare.

Överlåtaren

4 §. I paragrafen definieras vilka som anses såsom till generationsväxlingspension berättigade överlåtare. Rätt till pension skall innehas av en lantbruksföretagare som överlåter sin lägenhet till en övertagare, av en sådan lantbruksföretagares make samt av en överlåtares efterlevande make, om den gårdsbruksenhet som skall överlåtas ingår i egendom i vilken den efterlevande maken har giftorätt. I det sistnämnda fallet betraktas som en i lagen avsedd överlåtelse även en sådan avvittring mellan den efterlevande maken och arvingarna varvid övertagaren får gårdsbruksenheten i sin ägo. Stadgandet innebär ingen ändring i den gällande lagstiftningen.

5 §. I paragrafen skall stadgas om de förutsättningar för erhållande av pension vilka gäller överlåtaren. Tiden för granskning av att villkoren uppfylls skall vara fem år omedelbart före överlåtelsen. Granskningstiden är densamma som i den gällande lagstiftningen. En tid av fem år utvisar en viss grad av stabilitet i boende-, odlings- och utkomstförhållandena och för den tiden fås bl.a. skatteuppgifter.

Enligt 1 punkten bör överlåtaren för egen eller gemensam räkning ha bedrivit lantbruk på minst en fjärdedel av åkerarealen på den gårdsbruksenhet som skall överlåtas. Syftet med stadgandet är att inrikta generationsväxlingspensionen på de aktiva odlarna.

Med stöd av de gällande stadgandena har det ansetts vara tillräckligt att överlåtaren själv odlat minst två hektar åker; resten har kunnat vara utarrenderad. Med stöd av ett specialstadgande har även hela lägenheten kunnat utarrenderas till övertagaren det sista året före överlåtelsen.

Den föreslagna 1 punkten preciserar kravet på att överlåtaren skall odla gårdsbruksenheten. Med beaktande av syftet med systemet förutsätts att överlåtaren under de senaste fem åren själv har odlat en väsentlig del, dvs. en fjärdedel av generationsväxlingslägenheten. Det föreslås att möjligheten att arrendera ut hela lägenheten till övertagaren skall slopas, eftersom redan möjligheten att ansöka om ett villkorligt beslut på grundval av ett utkast till överlåtelsehandling gör överlåtelsen tillräckligt flexibel. Enligt lagförslagets 18 § kan överlåtaren upphöra med odlingen redan efter att han ansökt om ett villkorligt beslut om sin pensionsrätt.

Enligt 2 punkten förutsätts att överlåtaren under fem år omedelbart före överlåtelsen har varit bosatt på den gårdsbruksenhet som skall överlåtas, om det inte funnits särskilda skäl att bo utanför gårdsbruksenheten. Sakinnehållet i stadgandet motsvarar det nuvarande stadgandet om boende och avsikten är inte att vedertagen praxis i fråga om vad som skall anses som särskilda skäl skall ändras. Ansöks villkorligt om pension, skall det enligt förslagets 18 § räcka med att sökanden bott på lägenheten fram till det han ansöker om pension.

I 3 punkten skall stadgas om biinkomster som utgör hinder för pensionsrätt. Syftet med stadgandet är att också i fortsättningen inrikta generationsväxlingspensionen på heltidsodlare. Enligt förslaget skall som maximigräns anses en i statsbeskattningen skattepliktig årsinkomst om 60 000 mk (enligt det arbetspensionsindex som skall fastställas för 1991) som erhållits av annat än gårdsbruk. Dessutom skall beaktas andra inkomster om vilka skall stadgas närmare genom förordning. Avsikten är att det genom förordning skall stadgas att som biinkomst också skall räknas vinstandelar från ett öppet bolag eller kommanditbolag som bedri-

ver annat än gårdsbruk till de delar dessa vinstandelar inte ingår i de i statsbeskattningen skattepliktiga inkomsterna. Biinkomsterna skall beräknas som ett medeltal på basis av skatteuppgifterna för de senaste fem kalender-åren utan indexjustering av årsinkomsterna. Som biinkomster skall liksom hittills beaktas förvärvsinkomster av annat än gårdsbruk (t.ex. löne- och pensionsinkomster och intäkter av annan företagarkerksamhet) samt kapitalinkomster. Även inkomster av renskötsel och yrkesfiske skall utgöra biinkomster. Beräkningen av biinkomster skall göras särskilt för varje pensionssökande.

Som biinkomster beaktas inte sådana inkomster i anslutning till bedrivande av gårdsbruk vilka upphör till följd av överlåtelsen av gårdsbruksenheten. Sådana är t.ex. dagpenningar som grundar sig på lantbruksföretagarverksamheten samt inkomster av förtroendeuppdrag som grundar sig på bedrivande av gårdsbruk och som upphör när lantbruksföretagaren överlåtit sin lägenhet. Tillämpandet av stadgandet förutsätter att överlåtaren vid ansökan av pension företer en nödvändig utredning över att de nämnda inkomsterna upphört, t.ex. ett meddelande om uppsägning från förtroendeuppdraget.

Stadgandet om biinkomst skiljer sig från det nuvarande på så sätt att övriga inkomster inte längre jämförs med inkomst av gårdsbruk. Syftet med ändringen är att underlätta utredandet av pensionsrätten. Det är också annars nödvändigt att skaffa fem års skatteuppgifter för ett pensionsärende bl.a. för att utreda odlandet. Stadgandet som grundar sig på skatteuppgifter ger också odlaren en möjlighet att själv på förhand fastslå sin möjlighet till pension vad beträffar biinkomster. Dessutom förhindrar det föreslagna stadgandet att generationsväxlingspension beviljas om inkomsterna utanför lägenheten är anmärkningsvärt stora.

I paragrafens 2 mom. föreslås bli stadgat om att överlåtaren vid tillämpning av 1 mom. 1 punkten skall anses ha fortsatt att bedriva lantbruk även på en sådan åkerareal som legat i träda för vilken staten betalar trädespremie. Genom detta specialstadgande tryggas rätten till generationsväxlingspension också för dem som lagt hela sin åkerareal eller över tre fjärdedelar av den i träda före överlåtelsen. Stadgandet gäller endast överlåtaren och tillämpas inte vid prövning av om övertagaren

infriar sin i 10 § avsedda utfästelse att fortsätta gårdsbruket. Stadgandet inverkar inte heller på det i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda fastställandet av arbetsinkomsten för en lantbruksföretagare som ingått trädesavtal.

6 §. I paragrafen stadgas om de åldersmässiga förutsättningarna för generationsväxlingspension. Vad gäller motiveringen till dessa hänvisas också till punkt 3.2. i den allmänna motiveringen.

Enligt paragrafens 1 mom. har en överlåtare rätt till generationsväxlingspension om överlåtelsen sker tidigast ett år innan han fyller 55 år, dock innan han fyller 65 år. Pensionen skall enligt förslaget alltid börja utgå först då 55 års ålder uppnåtts. Dessa stadganden leder i praktiken till samma resultat som vid ansökan om individuell förtidspension innan sökanden fyllt 55 år. Den övre åldersgränsen för pensionsrätt är densamma som tidigare; den som fyllt 65 år har redan rätt till ålderspension.

I 2 mom. stadgas om s.k. vilande pensionsrätt. Enligt förslaget skall vilande pensionsrätt föreligga om överlåtelsen sker tidigast fem år innan överlåtaren uppnår den nedre åldersgränsen för generationsväxlingspension, dvs. 55 år. I praktiken innebär detta att den som vid överlåtelsen fyllt minst 50 år omfattas av vilande pensionsrätt.

Enligt 2 mom. 1 punkten skall en förutsättning för vilande pensionsrätt vara att överlåtarens make är berättigad till generationsväxlingspension. Denna punkt i förslaget motsvarar det nuvarande stadgandet. I praktiken innebär stadgandet att den äldre maken vid överlåtelsen bör ha fyllt minst 54 år.

Enligt 2 punkten skall vilande pensionsrätt innehas av en efterlevande make som fyllt 50 år och vars make, som bedrivit lantbruksföretagarverksamhet, avlidit inom fem år före överlåtelsen samt av en lantbruksföretagare vars make under den nämnda tiden blivit berättigad till pension som enligt 7 § i denna lag utgör hinder för generationsväxlingspension.

Enligt 3 punkten innehas vilande pensionsrätt också av en delägare i en sammanslutning, om denne fyllt 50 år och tillsammans med den delägare som är berättigad till egentlig pension överlåter sin andel på en övertagare.

Enligt 3 mom. utbetalas pension inte förrän 55 års ålder uppnåtts. Stadgandet förändrar den situation som nu råder varvid bindandet av

pensionsrätten till födelseåret har gjort att pension har utbetalts redan före 55 års ålder.

7 §. I paragrafen stadgas om vilka pensioner som utgör hinder för erhållande av generationsväxlingspension.

De i 1 punkten uppräknade pensionerna enligt folkpensionslagen utgör även för närvarande hinder för rätt till generationsväxlingspension.

Enligt 2 punkten skall inte heller en överlåtare, som vid överlåtelsen får tills vidare beviljad full invalidpension, individuell förtidspension, arbetslöshetspension eller förtida ålderspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare, ha rätt till generationsväxlingspension. Dessa pensioner föreslås bli fogade till listan över pensioner som utgör hinder för generationsväxlingspension, eftersom mottagare av dessa pensioner i allmänhet också har rätt till motsvarande pension enligt folkpensionslagen. Tillsammans ger dessa pensioner redan ett lika stort pensionskydd som generationsväxlingspensionen och det föreligger alltså inget behov av generationsväxlingspension.

8 §. Det föreslås att i paragrafen skall stadgas om ett maximibelopp, som överlåtarens och hans makes sammanräknade förmögenhet inte får överskrida efter överlåtelsen. Maximibeloppet av förmögenheten föreslås uppgå till 1 500 000 mk (enligt det arbetspensionsindex som skall fastställas för 1991). Som förmögenhet skall beaktas pengar, depositioner, fordringar, värdepapper samt fast egendom. Dessutom skall beaktas fast egendom som inom ett år före överlåtelsen överlåtits till någon annan än övertagaren till ett lägre pris än skäligt gängse pris eller utan vederlag, till den del det överenskomna vederlaget underskrider skäligt gängse pris. Härigenom är avsikten att förhindra att stadgandet om förmögenhet kringgås t.ex. så, att av lägenheten bortskänks eller överläts områden till andra arvingar till en låg köpeskilling just före generationsväxlingen. Har överlåtelsen skett till skäligt gängse pris och vederlaget för överlåtelsen redan annars beaktats enligt förmögenhetsstadgandet, tillämpas inte stadgandet i 3 punkten. Vid prövning av om det överenskomna vederlaget underskrider skäligt gängse pris skall den princip iakttas om vilken stadgas i 18 § 3 mom. lagen om skatt på arv och gåva (378/40).

Eftersom beräkningen av förmögenheten sker efter överlåtelsen skall till förmögenheten också räknas den köpeskilling som överlåtaren

eller hans make fått för överlåtelsen av lägenheten. Förmögenheten skall liksom för närvarande beräknas enligt skäligt gängse pris och från den skall avdras skulderna.

Till förmögenheten skall enligt 2 mom. inte räknas egendom som är avsedd som stadigvarande bostad för överlåtaren eller hans familj. För att det inte skall vara av avgörande betydelse när bostaden anskaffas föreslås att det stadgas att om bostad saknas skall från förmögenheten avdras ett skäligt belopp som skall reserveras för anskaffning av bostad.

I det gällande stadgandet har gränsen för förmögenheten bundits till villkoren för långivningen för gårdsbruksenheter. Enligt regeringens proposition med förslag till landsbygdsnäringslag skall förmögenhetsprövningen slopas i landsbygdsnäringslagen. Det är motiverat att bibehålla en maximiförmögenhet i systemet med generationsväxlingspension, eftersom den motivation att överlåta lägenheten som pensionen ger inte behövs om överlåtaren redan med stöd av den köpeskilling han får för lägenheten och av sin övriga förmögenhet kan upphöra med lantbruksföretagarverksamheten.

9 §. En förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension skall vara att överlåtaren sedan generationsväxlingen ägt rum varaktigt upphör att bedriva lantbruk, fiske och renskötsel för egen eller gemensam räkning. Det nuvarande stadgandet har endast förutsatt att överlåtaren avstår från att bedriva lantbruk som självständig företagare. Då grundbeloppet av generationsväxlingspensionen emellertid har influtit av just de nämnda verksamheterna enligt lagen om pension för lantbruksföretagare, är det motiverat att överlåtaren måste upphöra att bedriva sådan verksamhet för vilken pension betalas.

Övertagaren

10 §. I paragrafen stadgas om vilka förutsättningar den person till vilken en gårdsbruksenhet överläts, dvs. övertagaren, bör uppfylla för att överlåtaren skall ha rätt till generationsväxlingspension.

Enligt det gällande stadgandet kan en lägenhet överlåtas på en bröstarvinge. Om en sådan släkting inte finns eller av annat skäl inte kommer i fråga som förvärvare av överlåtelsen, kan som förvärvare godkännas någon annan som uppfyller de förutsättningar som

ställs i fråga om övertagaren. I praktiken är det inte möjligt och inte heller nödvändigt att undersöka av vilket skäl en lägenhet överläts på någon annan än en bröstarvinge. Därför föreslås att stadgandet förenklas så, att det ovan nämnda principiella omnämmandet av att bröstarvingar prioriteras som övertagare slopas.

Enligt 1 punkten bör övertagaren vad ålder, hälsa och yrkesskicklighet beträffar vara lämplig att bedriva gårdsbruk på gårdsbruksenheten. Förslaget motsvarar i sak det gällande stadgandet.

Enligt 2 punkten bör övertagaren utan hinder av inkomster av annan verksamhet än sådan som avses i landsbygdsnäringslagen ha rätt till stöd enligt den nämnda lagen. I den gällande lagen beaktas även övertagarens förmögenhet. I förslaget har detta krav slopats, eftersom förmögenhetsprövning inte heller förutsätts enligt förslaget till landsbygdsnäringslag då rätten till stöd enligt lagen fastslås.

I 3 punkten skall stadgas om den utfästelse att fortsätta gårdsbruket som övertagaren skall ge i samband med ett pensionsärende. Utfästelsen motsvarar den gällande lagstiftningen med undantag av boendevillkoret. Enligt det nuvarande stadgandet bör förvärvaren av överlåtelsen vara bosatt på den lägenhet som skall överlätas. Enligt förslaget skall övertagaren under utfästelsetiden kunna bo på den lägenhet som skall överlätas eller på ändamålsenligt avstånd från den. Avsikten är att det genom förordning skall stadgas närmare om vad som kan anses vara ett ändamålsenligt boendeavstånd. Härvid skall i tillämpliga delar beaktas stadgandena i landsbygdsnäringslagen.

I 3 mom. konstateras att en lägenhet även kan överlätas på två övertagare att odlas gemensamt av dem. Ett äkta par anses härvid liksom för närvarande som en övertagare. I det gällande stadgandet begränsas inte det maximala antalet övertagare. I praktiken har stadgandena om fortbeståndsduglighet utgjort en begränsning. Dessa stadganden förutsätter att gränserna för lägenhetens minimistorlek multipliceras med antalet övertagare. Då gårdsbruksenheter av dagens storlek sällan ger tillräcklig utkomst för flera övertagare, föreslås att antalet övertagare skall begränsas. Stadgandet ansluter sig till 11 §, enligt vilken antalet övertagare skall beaktas då lägenhetens lönsamhet bedöms.

Gårdsbruksenheten

11 §. I paragrafen skall stadgas om krav på gårdsbruksenhetens storlek och lönsamhet. Överlåtelse av olönsamma lägenheter skall inte understödjas genom systemet med generationsväxlingspension. Utgångspunkten är att sådana lägenheter omfattas av lagen om avträdelsepension. Gårdsbruksenheten bör för det första uppfylla förutsättningen beträffande minimistorlek, som vilken anses två hektar åker. Storleken motsvarar den nuvarande ovillkorliga minimiåkerarealen enligt stadgandena om fortbeståndsduglighet. Å andra sidan får gårdsbruksenheten inte överskrida den maximala storlek om vilken stadgas i 13 §, dvs. storleken för en familjebruksenhet.

Det föreslås att i 2 punkten skall stadgas om under vilka förutsättningar en gårdsbruksenhet skall anses vara fortbeståndsduglig. En lägenhet skall alltid anses vara fortbeståndsduglig om den omfattar minst 12 hektar åker. Om det i enlighet med 10 § 3 mom. finns två övertagare bör det på motsvarande sätt finnas minst 24 hektar åker.

Om en lägenhet inte uppfyller det krav på åkerarealen som nämns i 2 a punkten bör det bevisas att lägenheten annars är lönsam. Lägenheten bör enligt landsbygdsnäringslagen ha förutsättningar att bedriva fortgående lönsam verksamhet. Vid bedömning av lägenhetens lönsamhet skall endast beaktas företagerverksamhet som omfattas av lagen om pension för lantbruksföretagare. På lägenhetens lönsamhet inverkar således förutom gårdsbruk också yrkesfiske och renskötsel, vilka övertagaren fortsätter att bedriva och med vilka överlåtaren bör upphöra för att få pension. Lönsamheten skall beräknas genom samma utredning som redan förutsätts inom långivningen för gårdsbruksenheter. Lån för en gårdsbruksenhet beviljas inte, om sökanden inte med beaktande av utgifterna för skötseln av skuider och de inkomster som kan användas för dessa utgifter kan anses klara utgifterna för skötseln av lånet. Inom pensionssystemet skall lönsamheten undersökas även om lån för en gårdsbruksenhet inte söks t.ex. då en gårdsbruksenhet övergår till övertagaren för en låg köpeskilling eller som gåva.

I 3 punkten stadgas om ett förbud mot splittring. Lägenheten får inte före överlåtelsen ha splittrats på ett sådant sätt att övertagaren inte kan få stöd för gårdsbruk enligt lands-

bygdsnäringslagen. Lägenheten får inte heller splittras i samband med generationsväxlingen. Syftet med stadgandet är att bevara lägenhetens storlek på minst samma nivå som tidigare, varvid övertagaren har de bästa möjliga förutsättningarna att vidareutveckla sin lägenhet. Enligt förslaget till landsbygdsnäringslag är en förutsättning för stöd att lägenheten inte genom sökandens eller hans föräldrars försorg har splittrats på ett ofördelaktigt sätt under de tio åren före överlåtelsen. Detsamma skall gälla förutsättningarna för erhållande av pension. Dessutom skall förutsättas att överlåtarna eller andra ägare till gårdsbruksenheter i samband med generationsväxlingen inte skall lämna sådana områden av lägenheten utanför överlåtelsen vilka innebär att lägenheten splittras på ett ofördelaktigt sätt. Eftersom syftet med pensionssystemet är att gårdsbrukskomplexet skall överlåtas på övertagaren, skall det uttryckligen bedömas ur jordbruksekonomisk synvinkel huruvida överföringar och förbehåll av områden är mindre betydande. Splittringsförbudet ersätter de gällande stadgandena om skyldighet att överlåta lägenheten som en helhet och om rätt att förbehålla områden.

12 §. Det skall liksom för närvarande krävas av överlåtaren att han äger minst en fjärdedel av lägenheten. För att det inte skall vara möjligt att kringgå stadgandet genom att före överlåtelsen vidta arrangemang som berör ägoförhållandena, föreslås att överlåtaren bör ha ägt en fjärdedel av lägenheten under fem år före överlåtelsen. Detta motsvarar den i 5 § utsatta tiden för kravet att odla lägenheten. Den begränsning som uppställts i fråga om övertagaren, enligt vilken han kan äga högst hälften av gårdsbruksenhetsens jordbruksjord före överlåtelsen, överensstämmer med det gällande stadgandet. Om övertagarna är två sammanräknas deras andelar då stadgandet tillämpas. Till överlåtarens och övertagarens andel skall också räknas andel som ägs av maken.

Vad gäller sättet att beräkna ägarandelar föreslås att i lagen upptas ett uttryckligt stadgande, genom vilket nuvarande praxis vid avgöranden befästs. Ägarandelarna skall beräknas av gårdsbruksenhetsens jordbruksjord, vilken definieras enligt 2 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare. I 4 mom. stadgas i motsvarighet till det nuvarande stadgandet att områden som övertagaren anskaffat direkt av utomstående inte skall beaktas då ägarandelar beräknas.

I vissa fall har de nuvarande stadgandena om splittring lett till en oändamålsenlig förlust av pensionsrätt. Om den blivande övertagaren vid ägarväxling stegvis redan har fått en del av lägenheten i sin ägo och den ena av föräldrarna avlider före den slutliga generationsväxlingen, mister den efterlevande maken sin pensionsrätt om övertagarens ägarandel uppgår till över hälften av lägenheten. För att förhindra sådana situationer föreslås att den efterlevande maken skall ha rätt till pension även om övertagaren i sin ägo fått över hälften av lägenheten på grund av att den person som gett en förbindelse till ägarväxling stegvis har avlidit.

13 §. Lagstiftningen om gårdsbruksenheter syftar till att förhindra lägenhetsaffärer till överpris så, att rätten till s.k. startstöd (i förslaget till landsbygdsnäringslag startbidrag) och beloppet av stödet har knutits till relations-talet mellan köpeskillingen för lägenheten och lägenhetens avkastningsvärde. På motsvarande sätt föreslås i systemet med generationsväxlingspension ett stadgande enligt vilket överlåtaren inte skall ha rätt till pension om det överenskomna vederlaget för överlåtelsen av en lägenhet är större än 1,25 gånger egendomens värde enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken.

I vederlaget för en gårdsbruksenhet beaktas också det överenskomna värdet av lösöret. Enligt betänkandet av kommissionen för revision av lagstiftningen om gårdsbruksenheter föreslås att ett motsvarande stadgande upptas i landsbygdsnäringsförordningen. Det överenskomna vederlaget för överlåtelse av en lägenhet avser det vederlag om vilket faktiskt överenskommits, även om den köpeskillning som antecknats i köpebrevet skulle avvika från detta.

Då värdet enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken fastställs, beräknas liksom vid fastställande av startbidrag lösörets värde i fråga om dött lant- och skogsbrukslösöre enligt det oavskrivna värdet och i fråga om levande lösöre enligt det gängse värdet i beskattningen vid överlåtelse-ögonblicket. Till dessa delar hänvisas till vad som stadgas om saken med stöd av landsbygdsnäringslagen.

Förslagets 13 § om pensionsrätt ansluter sig till 14 § 2 mom., som gäller pensionens belopp.

Pensionens belopp

14 §. Generationsväxlingspensionens delar föreslås vara desamma som enligt den gällande lagstiftningen: ett grundbelopp och en kompletteringsdel.

Det föreslås att grundbeloppet och kompletteringsdelen skall nedsättas till hälften av det fulla beloppet om det överenskomna vederlaget för lägenheten uppgår till 1,01—1,25 gånger den överlåtna egendomens avkastningsvärde enligt ärvdabalken. Är relationstalet större än 1,25 föreligger enligt 13 § ingen rätt till pension.

15 §. I paragrafen ingår ett stadgande om fastställande av grundbeloppet vilket motsvarar det gällande stadgandet. Grundbeloppet är lika stort som den fulla invalidpension som enligt lagen om pension för lantbruksföretagare skulle ha beviljats lantbruksföretagaren, om han vid tidpunkten för överlåtelsen av gårdsbruksenheten hade blivit arbetsoförmögen. Inom generationsväxlingspensionen fastställs dock pension för kommande tid enligt medelvärdet av arbetsinkomsterna under hela försäkringstiden för lantbruksföretagarverksamhet, bortsett från det undantag om vilket stadgas i 2 mom. i ikraftträdelsestadgandet.

16 §. I paragrafen skall stadgas om beräkningen av kompletteringsdelen. Kompletteringsdelen skall enligt förslaget vara lika stor som det sammanräknade beloppet av folkpensionens basdel och tilläggsdel skulle vara om överlåtaren skulle beviljas folkpension när generationsväxlingspensionen börjar utgå. Då beloppet av kompletteringsdelen beräknas skall en make som får generationsväxlingspension jämföras med en make som får folkpension. Som faktorer som inverkar nedsättande på tilläggsdelen skall utöver grundbeloppet av generationsväxlingspensionen, som också för närvarande beaktas, också beaktas alla andra pensioner och ersättningar som minskar folkpensionens tilläggsdel och som överlåtaren erhåller när generationsväxlingspensionen börjar utgå. Den i kompletteringsdelen ingående tilläggsdelen fastställs enligt den dyrhetsklass till vilken den kommun hör där överlåtaren var bosatt när generationsväxlingspensionen började utgå.

Det har föreslagits att de stadganden i folkpensionslagen som gäller tilläggsdelen skall ändras från den 1 september 1991. Avsikten är att generationsväxlingspensionens komplette-

ringsdel vad gäller fastställandet så exakt som möjligt skall motsvara folkpensionen. Därför föreslås att det vid fastställandet av generationsväxlingspensionens kompletteringsdel skall tillämpas folkpensionslagens nya stadganden om tilläggsdelen i alla de fall då pension beviljas med stöd av lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, dvs. från ingången av 1991.

Det fulla beloppet av den tilläggsdel som ingår i generationsväxlingspensionens kompletteringsdel skall alltså utgöra 85 % av den fulla tilläggsdelen, om mottagaren av generationsväxlingspension lever i äktenskap. Folkpensionslagens 28 § skall inte tillämpas då kompletteringsdelen beräknas. På beloppet av den i kompletteringsdelen ingående tilläggsdelen skall alltså endast ett giltigt äktenskap inverka, inte makars särboende eller ogifta personers samboende.

Kompletteringsdelen skall fastställas i enlighet med läget vid den tidpunkt då generationsväxlingspensionen börjar utgå och beloppet skall med stöd av detta stadgande inte längre justeras på grund av ändringar som sker under pensionsåldern, med undantag av den ovan nämnda ändringen som beror på att äktenskap inleds eller upplöses. Om hur pensioner som beviljas mottagaren av generationsväxlingspension inverkar på kompletteringsdelen stadgas i 21 §. De pensioner som uppräknas i paragrafen leder till att generationsväxlingspensionens kompletteringsdel indras.

Kompletteringsdelen skall justeras enligt de allmänna levnadskostnaderna på det sätt som stadgas i lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. skall stadgas om fastställandet av kompletteringsdelen eller av den tilläggsdel som tidigare motsvarade kompletteringsdelen till pensioner som beviljats innan lagen trädde i kraft. För dem skall gälla bestämmelser som motsvarar de gällande stadgandena och som har överförts till lagförslaget från de stadganden i lagen om pension för lantbruksföretagare vilka föreslås bli upphävda.

Ansökan om pension

17 §. I paragrafen skall stadgas om ansökan om pension, vilken bör ske på basis av över-

låtelsehandlingen. Närmare bestämmelser om ansökan föreslås bli utfärdade genom förordning.

18 §. I paragrafen skall stadgas om ansökan om pension som görs villkorligt. Stadgandet ger möjlighet att på förhand säkerställa rätten till pension och pensionsbefoppet på basis av ett utkast till överlåtelsehandling. Stadgandet motsvarar det nuvarande stadgandet med undantag av första satsen i 3 mom. Då en villkorlig ansökan avgörs anses vid bedömningen av de i 5 § 1 och 2 punkten avsedda förutsättningarna som överlåtelse tidpunkt den tidpunkt då överlåtaren ansöker om pension. I praktiken innebär detta att kravet i fråga om odling och boende bör uppfyllas endast fram till den villkorliga ansökan. Förslaget motsvarar ett stadgande som redan gäller enligt lagen om avträdelsepension. Efter det villkorliga beslutet skall en förutsättning för utbetalning av pension vara att överlåtelsehandlingen, som skall motsvara utkastet, eller en styrkt avskrift därav insänds till pensionsanstalten. Det krävs inte längre att avskriften skall vara officiellt styrkt.

Utbetalning och indragning av pension samt pensionens upphörande

19 §. I paragrafen skall stadgas om från vilken tidpunkt pension utbetalas. Utgångspunkten skall vara den tidpunkt då gårdsbruksenheten överläts, dvs. det ögonblick då överlåtelsehandlingen undertecknas. Pension skall dock inte utbetalas förrän överlåtaren fyllt 55 år, besittningen av gårdsbruksenheten övergått till övertagaren, överlåtaren upphört att bedriva lantbruk, fiske och renskötsel för egen eller gemensam räkning och övertagaren börjat infria sin utfästelse att fortsätta gårdsbruket både vad gäller boende och bedrivande av lantbruk.

Eftersom det inte stadgats om någon särskild tid för preskribering av ansökan om pension, föreslås att det stadgas att pension dock inte utbetalas för längre tid än ett år före ansökan om pension.

Pensionen skall liksom för närvarande betalas för hela kalendermånader.

20 §. Det är möjligt att en lantbruksföretagare som beviljas generationsväxlingspension sedan tidigare får delinvalidpension eller deltidspension som baserar sig på hans företagare-

verksamhet enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. I ett sådant fall skall annan pension upphöra till den del den grundar sig på lantbruksföretagarverksamhet. De pensionsrater som sammanfallit med generationsväxlingspensionen anses liksom för närvarande som delbetalningar av generationsväxlingspensionen.

21 §. Eftersom generationsväxlingspensionens kompletteringsdel är avsedd att ersätta folkpensionens andel, skall den enligt paragrafen indras om mottagaren av generationsväxlingspension beviljas pension enligt folkpensions- eller arbetspensionssystemet. Enligt det gällande stadgandet indras kompletteringsdelen också om delinvalidpension beviljas. Det föreslås att delinvalidpensionen stryks ur förteckningen över pensioner som leder till att kompletteringsdelen indras, eftersom mottagaren av delinvalidpension inte nödvändigtvis har rätt till pension enligt folkpensionslagen, vilken kompletteringsdelen är avsedd att ersätta.

I fråga om generationsväxlingspensioner som beviljats innan lagen träder i kraft föreslås att till lagen fogas stadganden om kompletteringsdelen och tilläggsdelen vilka motsvarar de gällande stadgandena.

Indragning av kompletteringsdelen eller minskning av tilläggsdelen skall dock alltid kunna ske räknat från den tidpunkt då beslutet om beviljande av folkpension eller arbetspension fattades, om den nämnda pensionen börjar utgå senast vid samma tidpunkt. Vid beslut om eventuellt återkrav av pension som betalats till ett för högt belopp skall 30 § iakttas. Enligt de nuvarande stadgandena har indragning av kompletteringsdelen eller minskning av tilläggsdelen varit möjlig först från den tidpunkt då kännedom om att annan pension beviljats har nått pensionsanstalten. Om meddelandet av någon anledning fördröjts har pensionstagaren t.o.m. för en lång tid kunnat få dubbel pensionsförmån, som det enligt lagen inte ens varit möjligt att överväga att återkräva.

22 §. Blir en mottagare av generationsväxlingspension berättigad till pension enligt arbetspensionslagarna, skall han inte ha rätt till annan pension på basis av företagareverksamhet som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare. Motiveringen till detta är att han får en pension av motsvarande storlek redan i form av generationsväxlingspensionens grundbelopp.

23 §. I paragrafen fastslås att generationsväxlingspensionen inte skall hindra mottagaren från att öka sitt pensionsskydd t.ex. i arbetsförhållanden som omfattas av lagen om pension för arbetstagare. Däremot kan han inte längre öka sitt pensionsskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

24 §. Betalningen av generationsväxlingspension skall knytas till en maximiförvärvsinkomst, liksom redan nu är fallet i fråga om de vanliga förtidspensionerna. Generationsväxlingspension skall inte betalas för sådana månader då pensionstagaren förvärvsarbetar och utöver sin stabiliserade förvärvsinkomst förtjänar minst två gånger det belopp som avses i 1 § i mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare. Gränsen är alltså densamma som för mottagare av arbetslöshetspension, dvs. 1 877 mk per månad (enligt index för 1990). Om en mottagare av generationsväxlingspension hade stabiliserad förvärvsinkomst av något annat än lantbruksföretagarverksamhet då generationsväxlingen ägde rum, skall han som pensionerad få bevara sin tidigare förtjänstnivå och öka den med högst det nämnda beloppet.

Den stabiliserade förvärvsinkomsten skall beräknas som medelvärdet av den förvärvsinkomst för de senaste fem åren, justerad med index enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare, som upptagits i statsbeskattningen. Då beloppet av den stabiliserade förvärvsinkomsten beräknas skall inte beaktas sådan förtjänst i anslutning till bedrivande av gårdsbruk som enligt 5 § 1 mom. 3 punkten inte räknas som biinkomster. Varje pensionstagare skall i samband med att pensionsbeslutet ges få veta det gränsbelopp som förtjänsterna inte får överskrida utan att utbetalningen av pensionen avbryts.

Begreppet förtjänst av förvärvsarbete skall tolkas på samma sätt som inom systemet med arbetslöshetspension, med undantag av lantbruksavbytarförtjänster, vilka inte skall beaktas då ett avbrott i pensionen övervägs. Syftet med undantaget är att lindra bristen på lantbruksavbytare genom att tillåta mottagare av generationsväxlingspension att obegränsat arbeta som lantbruksavbytare.

25 §. I lagförslaget föreslås inte att det arbete en mottagare av generationsväxlingspension utför på gårdsbruksenheten som övertagarens oavlönade medhjälpare skall begränsas. Generationsväxlingen är ofta en stegvis skeende process varvid överlåtarna bor kvar på

lägenheten och åtminstone i begynnelsekedet hjälper övertagaren i arbetet på lägenheten. Det finns ingen orsak att hindra sådant arbete. I praktiken har det dock funnits fall där det faktiska ansvaret för gårdsbruket återgått till pensionstagarna då övertagaren t.ex. börjat studera. Härvid kan tiden för övertagarens utfästelse av godtagbara skäl avbrytas, men det är inte förenligt med generationsväxlingspensionssystemets syfte att den faktiska skötseln av lägenheten under denna period blir pensionstagarnas uppgift. Även om övertagaren formellt bär företagaransvaret måste mottagaren av generationsväxlingspension anses som den faktiska lantbruksföretagaren.

I händelse av sådana fall föreslås att utbetalningen av pensionen skall kunna avbrytas för den tid som det huvudsakliga ansvaret för gårdsbruket har återgått till mottagaren av generationsväxlingspension. Då stadgandet tillämpas skall beaktas å ena sidan pensionstagarens och å andra sidan övertagarens arbetsinsats samt andra förhållanden på lägenheten, bl.a. produktionsinriktningen. Stadgandet skall endast tillämpas då ansvaret för gårdsbruket har övergått till pensionstagarna annat än tillfälligt. I praktiken skall pensionstagarens skötsel av lägenheten alltid anses som tillfällig om den varat i mindre än tre månader. Samma tidsbegränsning skall med stöd av 26 § iaktas vid prövning av återkrav av pension.

26 §. Avbrott i, återkrav av och fortsättning på pensionen i de fall som avses i 24 och 25 §§ har i tillämpliga delar reglerats på det sätt som stadgas i fråga om arbetslöshetspension. Pension som utbetalts utan grund skall också kunna återkrävas genom att den kvittas av framtida rater av invalid- eller ålderspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

Avbruten generationsväxlingspension börjar på anmälan utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt då överlåtaren igen har rätt till pension. Till anmälan skall i fall som avses i 24 § fogas en utredning över att förvärvsarbetet minskat eller i fall som avses i 25 § över att någon annan än pensionstagaren sköter arbetet på lägenheten.

27 §. Stadgandena i 24—26 §§ om avbrott i utbetalningen av pension skall inte iaktas om generationsväxlingspensionen har beviljats innan lagen trätt i kraft.

28 §. Eftersom grunden för generationsväxlingspension är att lantbruksföretagarverksam-

heten övergår till övertagaren, förutsatts att överlåtaren under sin pensionstid avstår från att bedriva lantbruk, fiske och renskötsel som självständig företagare. Börjar pensionstagaren bedriva dessa verksamheter för egen eller gemensam räkning indras pensionen. Det skall fortfarande vara möjligt att bedriva skogsbruk under pensionstiden.

Om verksamheten varit ringa eller om andra särskilda skäl föreligger kan pensionen indras delvis eller för en viss tid eller fortfarande utbetalas till samma belopp som tidigare. Pensionen skall kunna indras eller nedsättas retroaktivt från det att den verksamhet som föranledde indragningen inleddes. De föreslagna stadgandena motsvarar gällande lag.

Indragning av pensioner som beviljats innan lagen trädde i kraft skall vara möjlig endast om pensionstagaren börjar bedriva lantbruk för egen eller gemensam räkning.

29 §. Då pensionstagaren fyller 65 år upphör kompletteringsdelen, eftersom ålderspension enligt folkpensionslagen kommer i dess ställe. Grundbeloppet ändras till i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd ålderspension av samma storlek som grundbeloppet enligt 15 §. Om grundbeloppet nedsatts till hälften med stöd av 14 § 2 mom. till följd av hög köpeskilling ändras alltså grundbeloppet till det fulla beloppet då ålderspension börjar utgå.

I 2 mom. skall stadgas om hur familjepension beräknas efter en mottagare av generationsväxlingspension. Då familjepensionen fastställs skall det anses att förmånslåtaren vid sin död haft rätt att på grund av sin lantbruksföretagarverksamhet erhålla full invalidpension vilken är lika stor som generationsväxlingens grundbelopp enligt 15 §, dvs. fullt grundbelopp.

Om det i en pension som beviljats före lagens ikraftträdande i stället för kompletteringsdel ingår en tilläggsdel, skall denna upphöra när pensionstagaren fyller 65 år.

30 §. I paragrafen skall stadgas om återkrav av pension som i andra än i 26 § avsedda fall utbetalts utan fog. Utgångspunkten skall vara att pension som utbetalts utan fog skall återkrävas. Undantag från denna regel skall endast kunna göras av särskilda skäl. Om det belopp som skall återkrävas är ringa skall det alltid vara möjligt att avstå från återkrav. Pension som utbetalts utan fog skall också kunna återkrävas genom att den kvitteras av rater av

invalid- och ålderspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

Stadgandet om återkrav skall tillämpas bl.a. i situationer som avses i 21 §, varvid kompletteringsdelen kan bli indragen retroaktivt. Härvid skall återkrav inte göras om det belopp som skall indrivas är ringa. Då återkrav övervägs skall också beaktas hur lång tid pensionsstagaren har försummat sin lagstadgade skyldighet att meddela om omständigheter som inverkar på hans pensionsrätt, i detta fall alltså om att han mottagit ett beslut om beviljande av annan pension. Dessutom skall stadgandet om återkrav tillämpas i fall som avses i 28 §.

Infriande av utfästelse att fortsätta gårdsbruket

31 §. Paragrafen innehåller stadganden om när det skall vara möjligt att avvika från en utfästelse att fortsätta gårdsbruket enligt 10 § 1 mom. 3 punkten. Övertagaren skall ha rätt att avbryta infriandet av sin utfästelse på grund av fullgörande av värnplikt, yrkesstudier i lägenhetsekonomi eller som stöder lägenhetsekonomi eller av något annat godtagbart skäl. Varar hindret längre än ett år skall utfästelsetiden förlängas med motsvarande tid. Avvikelse från detta skall kunna göras om övertagaren påvisar att han själv, hans make eller en annan övertagare uppfyller förpliktelserna i utfästelsen.

Stadgandet utvidgar möjligheterna att avbryta utfästelsen på grund av studier. Enligt de gällande stadgandena är ett avbrott möjligt endast på grund av yrkesstudier på lantbrukets område. Eftersom avsikten också annars är att genom lantbrukspolitiska åtgärder stöda utvecklingen av näringsverksamhet i liten skala på landsbygden, föreslås att övertagaren också under utfästelsetiden skall kunna bedriva studier på ett område som stöder lägenhetens verksamhetsförutsättningar. Studierna bör ansluta sig till verksamhet som redan bedrivs eller som planeras på lägenheten. Sådana studier är bl.a. yrkesstudier på skogsbrukets område. Varar studierna i över ett år förlängs utfästelsetiden i motsvarande grad. Det skall inte heller i fortsättningen vara möjligt att avbryta utfästelsen endast på grund av allmänbildande studier eller högskolestudier på annat än lantbrukets område.

Under den tid utfästelsen är avbruten bör skötseln av lägenheten ordnas på annat sätt än

med hjälp av arbetsinsatser av dem som erhållit generationsväxlingspension. I detta sammanhang hänvisas till motiveringen för 25 §.

32 §. Om övertagaren inte infriar sin utfästelse skall pensionsanstalten ålägga honom att ersätta generationsväxlingspensionens kapitalvärde, om förfarandet inte beror på ett godtagbart skäl. Stadgandet motsvarar gällande lagstiftning.

Om försummelsen att iaktta utfästelsen är ringa eller om vägande skälighetssynpunkter annars talar för det kan kapitalvärdet helt eller delvis lämnas oindrivet. Enligt det nuvarande stadgandet kan kapitalvärdet lämnas oindrivet av synnerliga skäl.

Trots skillnaden i ordalydelsen är avsikten inte att ändra nuvarande praxis vid avgöranden. Utgångspunkten skall liksom för närvarande vara att hela kapitalvärdet skall indrivnas. Avsikten är att stadgandet om undantag från denna regel skall fås att överensstämja med lagstiftningen om avträdelsepension.

Det föreslås att stadgandena om ränta som skall betalas på kapitalvärdet och om verkställande av beslut skall överensstämja med de gällande stadgandena.

Förhandsbeslut

33 §. Pensionstagaren skall ha rätt att av pensionsanstalten få ett bindande förhandsbeslut om huruvida en av honom planerad åtgärd föranleder att utbetalningen av pensionen avbryts enligt 24 eller 25 § eller att pensionen intras enligt 28 §.

34 §. Övertagaren skall ha rätt att få ett förhandsbeslut om vilka följder ett av honom tilltänkt förfarande föranleder enligt 31—32 §§.

Lagens verkställighet

35 §. För verkställigheten av denna lag svarar jordbruksstyrelsen, landsbygdsdistriktet (i regeringens proposition med förslag till landsbygdsnäringslag 67/1990 rd. föreslås att den tidigare benämningen lantbruksdistrikt ändras till landsbygdsdistrikt), lantbrukssekreterarna och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. I kommuner som inte har någon lantbrukssekreterare skall de uppgifter som ankommer på lantbrukssekreteraren skötas av motsvarande

annan kommunal lantbruksmyndighet. På denna kommunala lantbruksmyndighet skall härvid tillämpas vad som stadgas om lantbrukssekreterare. Om skötseln av uppgifter, som ankommer på landsbygdsdistrikt och lantbrukssekreterare, i landskapet Åland skall likaså för närvarande stadgas genom förordning.

Vad gäller överföringen av beslutanderätt inom lantbruksförvaltningen i ärenden som gäller generationsväxlingspension hänvisas till punkt 3.5 i den allmänna motiveringen.

36 §. I paragrafen skall stadgas om vilka saker lantbrukssekreteraren skall ge sitt utlåtande. 1—3 punkterna skall motsvara saker som också för närvarande hör till lantbruksmyndigheternas beslutanderätt, dvs. förutsättningar för pension vilka gäller överlåtarens förmögenhet, gårdsbruksheten och övertagaren.

Nytt är dock det utlåtande som föreslås ingå i 2 punkten om huruvida köpeskillingen för lägenheten underskrider värdet enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken multiplicerat med talet 1,25. I 4 punkten skall förutsättas ett utlåtande om det nämnda relationstalet. Det behövs stadganden om båda sakerna eftersom överlåtaren ifall relationstalet är större än 1,00 men mindre än 1,25 skall ha rätt till pension enligt 2 punkten i utlåtandet. Relationstalet inverkar dock på pensionens belopp. Relationstalet skall genom lantbrukssekreterarens utlåtande enligt 4 punkten ha avgjorts bindande för pensionsanstalten, men nedsättande av pensionsbeloppet på grund av relationstalet skall höra till pensionsanstaltens beslutanderätt eftersom pensionsanstalten även annars beräknar pensionsbeloppet.

Enligt 5 punkten skall lantbrukssekreteraren även avge utlåtande om övriga förutsättningar för pension, men utlåtandet skall i detta avseende inte vara bindande för pensionsanstalten.

Det föreslås att jordbruksstyrelsen skall ges fullmakt att särskilt bestämma i vilka fall landsbygdsdistriktet skall avge utlåtande i stället för lantbrukssekreteraren.

37 §. Det föreslås att i paragrafen skall kvarstå pensionsanstaltens skyldighet att underställa jordbruksstyrelsen landsbygdsdistriktets utlåtande, om pensionsanstalten anser att landsbygdsdistriktet i fråga om saker som hör till dess beslutanderätt uppenbart har tillämpat lägen fel eller att saken klart är en tolkningsfråga. Under motsvarande förutsättningar bör pensionsanstalten underställa landsbygdsdi-

striktet lantbrukssekreterarens utlåtande. Genom förfarandet främjas en enhetlig praxis i lantbruksmyndigheternas avgöranden.

Pensionsanstalten kan i sitt avgörande inte avvika från lantbruksmyndigheternas utlåtande till den del det gäller 36 § 1 mom. 1—4 punkten, vilka hör till deras beslutanderätt.

38 §. Förutom pensionsanstalten skall landsbygdsdistrikten och lantbrukssekreterarna övervaka att lagens syften iakttas.

Sökande av ändring

39 §. I lantbrukssekreterarens och landsbygdsdistriktets utlåtande, vilket binder pensionsanstalten och enligt vilket pensionsrätt enligt 36 § 1 mom. 1—3 punkten inte föreligger, eller i ett utlåtande enligt 4 punkten vilket gäller relationstalet söks ändring hos jordbruksstyrelsen. I jordbruksstyrelsens motsvarande utlåtande söks ändring hos högsta förvaltningsdomstolen. I andra utlåtanden än dem som nämns i 39 § 1 och 2 mom. skall ändring inte få sökas genom besvär, eftersom lantbruksmyndigheterna inte i övrigt avgör ärendet på ett sätt som binder pensionsanstalten.

40 §. I pensionsanstaltens beslut skall ändring sökas hos pensionsnämnden och vidare hos försäkringsdomstolen, i vilken de medlemmar som utsetts med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare företräder lantbruksföretagarna också i ärenden som gäller tillämpningen av denna lag.

I pensionsanstaltens beslut skall ändring inte få sökas om pensionsansökan har förkastats på basis av en lantbruksmyndighets utlåtande vilket varit bindande för pensionsanstalten. Härvid skall ändring sökas i lantbruksmyndighetens utlåtande på det sätt som stadgas i 39 §.

Kostnader

41 §. Finansieringen av generationsväxlingspensioner skall fastställas utgående från den gällande finansieringsprincipen på samma sätt som finansieringen av kostnader enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. Enligt lagen om pension för lantbruksföretagare betalas kostnaderna för pensioner och övriga förmåner av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och staten. Lantbruksföretagarnas pen-

sionsanstalts andel består av de till pensionsanstalten inbetalda försäkringspremierna, minskade med pensionsanstaltens skäligena förvaltningskostnader, och avkastningen av placeringarna. I övrigt svarar staten för kostnaderna för pensioner och förmåner.

De förskott som skall betalas på generationsväxlingspensioner såsom statens andel skall fastställas och utbetalas tillsammans med förskott enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

Indexjustering

42 §. Enligt paragrafen skall maximibeloppet av biinkomsterna, vilket ingår i 5 § 1 mom. 3 punkten, och maximibeloppet av förmögenheten, vilket ingår i 8 §, vara bundna till index enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Hänvisningsstadganden

43 §. Med stöd av hänvisningsstadgandet skall på generationsväxlingspensionen tillämpas de stadganden i lagen om pension för arbetstagare vilka gäller bl.a. pensionstagarens skyldighet att meddela om omständigheter som inverkar på hans rätt till pension eller på pensionens belopp, om betalning av pension till utlandet eller till någon annan än pensionstagaren själv samt om förhöjning av pensionen på grund av att betalningen fördröjts.

Med stöd av 2 mom. skall pensionsanstalten ha rätt att av pensionskyddscentralen få de uppgifter den behöver för verkställigheten av lagen.

Med stöd av 3 mom. skall liksom för närvarande enligt vad som närmare stadgas genom förordning från generationsväxlingspensionens grundbelopp kunna avdras pensionstagarens utestående försäkringspremier enligt lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

Närmare stadganden

44 §. Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av lagen skall utfärdas genom förordning.

Ikraftträdande

45 §. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1991.

Ikraftträdelsestadgandets 2 mom. innehåller ett specialstadgande om beräkning av pensionens grundbelopp då delinvalidpension ändras till generationsväxlingspension. Härvid tillämpas vid beräkningen av pension för återstående tid 8 i § 3 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare, om delinvalidpensionen beviljats på basis av ett pensionsfall som inträffat 1 januari 1989 eller därefter. I kraftträdelsestadgandet överensstämmer med nuvarande praxis vid avgöranden.

1.2. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

6 a—6 g §§. Paragraferna föreslås bli upphävda och stadgandena överförda till lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare enligt vad som föreslås i denna proposition med förslag till lag om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare. Lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare skall i tillämpliga delar även tillämpas på generationsväxlingspensioner som beviljats med stöd av de stadganden som föreslås bli upphävda.

15 §. Stadgandet i 1 mom. om sökande av ändring innehåller hänvisningar till de stadganden om generationsväxlingspension som nu föreslås bli upphävda. Dessa hänvisningar bör slopas.

Förbudet att söka ändring i vissa beslut om generationsväxlingspension skall överföras till lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare, varvid 2 mom. skall upphävas.

16 §. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts uppgifter fastslås i 1 mom. Till dem skall fogas handhavande av generationsväxlingspensionsskyddet för odlare.

1.3. Lag om ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare

8 §. Paragrafens 4 mom. innehåller en förteckning över de grundpensioner som skall beaktas vid samordningen. Till 10 punkten skall fogas grundbeloppet av pension enligt

lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

1.4. Lag om ändring av 4 a § lagen om förtidspension för frontveteraner

4 a §. Till de pensioner som utgör hinder för förtidspension för frontveteraner skall fogas pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

1.5. Lag om ändring av 26 § folkpensionslagen

26 §. Till de pensioner som inverkar nedsättande på folkpensionens tilläggsdel skall till 1 mom. 5 punkten fogas grundbeloppet av generationsväxlingspension som beviljats enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

1.6. Lag om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

5 §. Till 5 § 1 mom. 9 punkten lagen om utkomstskydd för arbetslösa skall fogas ett stadgande, enligt vilket rätt till dagpenning inte föreligger för den tid en person åtnjuter generationsväxlingspension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

1.7. Lag om ändring av 12 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

12 §. Till 3 mom. skall fogas ett stadgande, enligt vilket den i 16 § 6 mom. lagen om olycksfallsförsäkring avsedda minimiårsarbetsförtjänsten inte heller skall tillämpas om arbetsskadan inträffat under en tid för vilken den skadade har rätt att få pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Närmare stadganden skall utfärdas i en förordning om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare.

3. Ikraftträdande

Lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare föreslås träda i kraft den 1

januari 1991. Lagen skall tillämpas på de fall där överlåtelsen av en gårdsbruksenhet skett tidigast den 1 januari 1991 och senast den 31 december 1995.

De övriga lagändringarna i anslutning till lagen om generationsväxlingspension föreslås träda i kraft samtidigt som lagen om generationsväxlingspension.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Allmänna stadganden

1 §

För främjande av generationsväxlingar på fortbeståndsdugliga gårdsbruksenheter beviljas med stöd av denna lag generationsväxlingspension för lantbruksföretagare vilka överläter sin gårdsbruksenhet på en övertagare åren 1991—1995.

Denna lag iakttas i tillämpliga delar även då generationsväxlingspension har beviljats med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) på basis av en sådan överlåtelse av en gårdsbruksenhet som ägt rum före 1991.

2 §

Med *lantbruksföretagare* avses i denna lag en idkare av gårdsbruk, som för egen eller gemensam räkning bedriver lantbruk och själv deltar i arbetet.

Med *gårdsbruksenhet* avses en sådan av en eller flera lägenheter eller lägenhetsdelar bestående enhet för bedrivande av gårdsbruk vilken förvaltas som en helhet.

3 §

Vid tillämpningen av denna lag anses överlåtelsen av en gårdsbruksenhet ha skett vid den tidpunkt då överlåtelsehandlingen undertecknats.

Överlåtaren

4 §

Rätt till generationsväxlingspension har

1) en lantbruksföretagare som på det sätt som stadgas i denna lag överläter sin gårdsbruksenhet på en i 10 § avsedd övertagare,

2) en lantbruksföretagares make som inte har äganderätt till gårdsbruksenheten, om den make som äger gårdsbruksenheten överläter den på det sätt som stadgas i denna lag, och

3) en lantbruksföretagares efterlevande make, om den gårdsbruksenhet som skall överlätas ingår i egendom i vilken den efterlevande maken har giftorätt.

En person som avses i 1—3 punkten kallas i det följande *överlåtare*.

5 §

Förutsättningar för erhållande av generationsväxlingspension är att överlåtaren under fem år omedelbart före överlåtelsen av gårdsbruksenheten

1) för egen eller gemensam räkning bedrivit lantbruk på minst en fjärdedel av åkerarealen av den gårdsbruksenhet som skall överlätas,

2) varit bosatt på den gårdsbruksenhet som skall överlätas, om särskilda skäl till boende utanför gårdsbruksenheten inte förelegat, och

3) inte haft i statsbeskattningen skattepliktig inkomst av annat än gårdsbruk eller annan inkomst, om vilken stadgas närmare genom

förordning, till ett genomsnittligt belopp av över 60 000 mark per kalenderår. Härvid kan inkomster i anslutning till bedrivande av gårdsbruk lämnas obeaktade om de upphör till följd av överlåtelsen av gårdsbruksenheten.

Vid tillämpning av stadgandet i 1 mom. 1 punkten anses överlåtaren ha fortsatt att bedriva lantbruk även på åkerareal som legat i träda så, att staten betalt trädespremie härför.

6 §

En förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är att överlåtelsen av gårdsbruksenheten sker tidigast ett år innan överlåtaren fyller 55 år, dock innan han fyller 65 år.

Utan hinder av vad som i 1 mom. stadgas om den nedre åldersgränsen för generationsväxlingspension har överlåtaren, om överlåtelsen sker tidigast fem år innan han fyller 55 år, rätt till generationsväxlingspension, förutsatt att

1) hans make, som uppfyller förutsättningarna i 1 mom., är berättigad till generationsväxlingspension,

2) hans make, som bedrivit lantbruksföretagarverksamhet, har blivit berättigad till i 7 § avsedd pension eller avlidit tidigast fem år före överlåtelsen, eller

3) en annan sådan delägare i en sammanslutning, som uppfyller förutsättningarna i 1 mom. och tillsammans med vilken överlåtaren för sammanslutningens räkning bedrivit gårdsbruk på den gårdsbruksenhet som skall överlätas, är berättigad till generationsväxlingspension.

Pension betalas dock inte för tiden före uppnåendet av 55 års ålder.

7 §

Rätt till generationsväxlingspension innehas inte av en överlåtare som vid överlåtelsen får

1) enligt folkpensionslagen (347/56) utgående invalidpension som beviljats tills vidare, individuell förtidspension, arbetslöshetspension eller förtida ålderspension, eller

2) enligt lagen om pension för lantbruksföretagare utgående full invalidpension som beviljats tills vidare, individuell förtidspension, arbetslöshetspension eller förtida ålderspension.

8 §

Rätt till generationsväxlingspension föreligger inte heller om överlåtarens och hans

makes sammanräknade förmögenhet, uppskattad enligt skäligt gängse pris, efter att överlåtelsen av gårdsbruksenheten ägt rum överstiger 1 500 000 mk, då som förmögenhet beaktas

1) pengar, fordringar och depositioner,

2) värdepapper, och

3) fast egendom, inklusive fast egendom som inom ett år före överlåtelsen överlätits till någon annan än övertagaren utan vederlag eller till ett lägre pris än skäligt gängse pris, till den del det överenskomna vederlaget understiger skäligt gängse pris.

Då 1 mom. tillämpas avdras skulderna från förmögenheten. Som förmögenhet beaktas inte egendom som är avsedd som överlåtarens eller hans familjs stadigvarande bostad eller, om stadigvarande bostad inte finns efter överlåtelsen, ett skäligt belopp som reserveras för anskaffning av bostad.

9 §

En förutsättning för generationsväxlingspension är att överlåtaren sedan överlåtelsen ägt rum varaktigt upphör att bedriva lantbruk, yrkesfiske och renskötsel för egen eller gemensam räkning.

Övertagaren

10 §

Förutsättningar för generationsväxlingspension är att den person på vilken gårdsbruksenheten överläts, dvs. *övertagaren*,

1) vad ålder, hälsa och yrkesskicklighet beträffar är lämplig att bedriva gårdsbruk på gårdsbruksenheten,

2) utan hinder av inkomster av annan verksamhet än sådan som avses i landsbygdsnäringslagen (/) skulle vara berättigad till stöd enligt den nämnda lagen, och

3) har givit en utfästelse att fortsätta gårdsbruket i vilken utfästelse han förpliktar sig att, om pensionen beviljas, behålla den överlätta gårdsbruksenheten osplittrad i sin ägo samt bo på gårdsbruksenheten eller på ett avstånd från den som kan anses vara ändamålsenligt och genom att själv delta i arbetet där bedriva lantbruk under minst fem år från det pensionen begynt.

Genom förordning stadgas närmare om vad som skall anses som ett i 1 mom. 3 punkten avsett ändamålsenligt boendeavstånd.

En gårdsbruksenhet kan även överlätas gemensamt på två övertagare, vilka uppfyller i 1 mom. avsedda förutsättningar, att odlas gemensamt av dem. Härvid anses ett äkta par som en övertagare.

Gårdsbruksenheten

11 §

Förutsättningar för erhållande av generationsväxlingspension är att den gårdsbruksenhet som skall överlätas

1) inte understiger minimistorleken för gårdsbruksenheter, vilken anses vara två hektar åker, och inte överstiger den maximistorlek för gårdsbruksenheter om vilken stadgas i 13 § landsbygdsnäringslagen, och

2) är fortbeståndsduglig så, att

a) den vid tidpunkten för överlåtelsen och under en tid av minst ett år före överlåtelsen omfattar minst 12 hektar åker eller, om övertagarna i enlighet med 10 § 3 mom. är två, 24 hektar åker, eller

b) om åkerarealen är mindre, att gårdsbruksenheten enligt 7 § landsbygdsnäringslagen har ekonomiska förutsättningar att bedriva fortgående lönsam verksamhet, dock med beaktande av att lönsamheten bedöms på basis av den företagarverksamhet som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare, och

3) inte under de senaste tio åren före överlåtelsen har splittrats eller i samband med överlåtelsen splittrats så, att övertagaren inte skulle kunna beviljas stöd för gårdsbruket enligt 12 § landsbygdsnäringslagen.

12 §

Förutsättningar för erhållande av generationsväxlingspension är att av jordbruksjorden på den gårdsbruksenhet som skall överlätas

1) överlåtaren vid tiden för överlåtelsen och minst fem år därförinnan har ägt minst en fjärdedel, och

2) övertagaren inte före överlåtelsen äger mera än hälften av gårdsbruksenhetens jordbruksjord.

Då överlåtarens och övertagarens ägarandelar fastställs räknas till varderas andel även av maken ägda andelar i gårdsbruksenhetens jordbruksjord. Då ägarandelarna fastställs definieras begreppet jordbruksjord i enlighet med 2 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare.

Då ägarandelarna fastställs anses till gårdsbruksenheten inte höra sådana områden som övertagaren äger ensam eller tillsammans med någon annan än överlåtaren eller dennes make och som inte heller tidigare varit i överlåtarens eller dennes makes ägo.

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. 2 punkten har en lantbruksföretagares efterlevande make rätt till generationsväxlingspension, om övertagaren i sin ägo har fått över hälften av gårdsbruksenheten på grund av att den lantbruksföretagare, som avgivit en i 16 § 2 mom. landsbygdsnäringslagen avsedd förbindelse i anslutning till ägarväxling stegvis, har avlidit.

13 §

En förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är att det överenskomna vederlaget för den gårdsbruksenhet som skall överlätas uppgår till högst 1,25 gånger egendomens värde enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken.

Då stadgandena i 1 mom. och 14 § 2 mom. tillämpas beaktas i vederlaget för gårdsbruksenheten även det överenskomna värdet av lösöret. Då värdet enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken fastställs beräknas lösörets värde enligt vad som närmare stadgas med stöd av landsbygdsnäringslagen.

Pensionens belopp

14 §

Generationsväxlingspensionen består av ett grundbelopp och en kompletteringsdel enligt vad som stadgas i 15 och 16 §§.

Grundbeloppet och kompletteringsdelen nedsätts till hälften av det fulla beloppet, om det överenskomna vederlaget för den gårdsbruksenhet som skall överlätas uppgår till 1,01—1,25 gånger egendomens värde enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken.

15 §

Generationsväxlingspensionens grundbelopp är lika stort som den invalidpension som enligt lagen om pension för lantbruksföretagare skulle ha beviljats lantbruksföretagaren, om han vid tidpunkten för överlåtelsen av gårdsbruksenhetens besittning hade haft rätt till full invalidpension.

Då grundbeloppets storlek fastställs beaktas inte sådan rätt till pension som grundar sig på

lantbruksföretagarens arbets- eller tjänsteförhållande eller på annan företagareverksamhet än den som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare. Då grundbeloppets storlek fastställs tillämpas inte heller vad som stadgas i 8 i § 3 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare.

På grundbeloppet tillämpas vad som stadgas i 7 c, 8 och 8 a §§ lagen om pension för arbetstagare. Grundbeloppet justeras enligt de allmänna förändringarna i löne- och prisnivån i enlighet med vad som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

I fråga om generationsväxlingspensionens grundbelopp och mottagaren av generationsväxlingspension gäller, bortsett från de undantag om vilka stadgas nedan, i övrigt i tillämpliga delar vad som stadgas om invalidpension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare och om mottagare av sådan invalidpension.

16 §

Generationsväxlingspensionens kompletteringsdel är lika stor som det sammanräknade beloppet av folkpensionens basdel och tilläggsdel vilket skulle ha beviljats överlåtaren om han då generationsväxlingspensionen började utgå hade haft rätt till folkpension. Då kompletteringsdelens belopp beräknas, jämföras en make som får generationsväxlingspension med en make som får folkpension. Det fulla beloppet av den tilläggsdel som ingår i generationsväxlingspensionens kompletteringsdel utgör dock 85 procent av den fulla tilläggsdelen om mottagaren av generationsväxlingspension lever i äktenskap. Då tilläggsdelen beräknas tillämpas dock inte vad som stadgas i 28 § folkpensionslagen.

Kompletteringsdelen justeras enligt de allmänna förändringarna i levnadskostnaderna på det sätt som stadgas i lagen om bindande av de i folkpensionslagen stadgade pensionerna och understöden vid levnadskostnaderna (348/56).

Vad som ovan i denna paragraf stadgas om kompletteringsdelen tillämpas inte, om generationsväxlingspension har beviljats på basis av en överlåtelse av en gårdsbruksenhet som ägt rum innan denna lag trätt i kraft. Beloppet av en sådan pensions kompletteringsdel nedsätts med 16 procent och beloppet av tilläggsdelen med 12 procent om också pensionstagarens make har rätt till generationsväxlingspension. Nedsättningen upphävs vid ingången av den

månad som följer på makens död. Kompletteringsdelen eller den motsvarande tilläggsdelen justeras enligt de allmänna förändringarna i löne- och prisnivån på det sätt som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

Ansökan om pension

17 §

Ansökan om generationsväxlingspension skall göras på basis av en överlåtelsehandling enligt vad som närmare stadgas genom förordning.

18 §

Ansökan om generationsväxlingspension kan också göras villkorligt på grundval av ett utkast till överlåtelsehandling. Utkastet skall vara undertecknat av pensions sökanden och övertagaren. En förutsättning för att pension skall betalas är att överlåtelsen sker på de villkor som nämns i utkastet och att överlåtelsehandlingen eller en styrkt avskrift därav insänds till pensionsanstalten.

Det villkorliga beslut som avses i 1 mom. förfaller, om en överlåtelsehandling som motsvarar utkastet eller en avskrift därav inte insänts till pensionsanstalten inom sex månader efter att det villkorliga beslutet givits.

Då en pensionsansökan avgörs med stöd av stadgandena i denna paragraf anses vid bedömningen av de i 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten avsedda förutsättningarna som överlåtelse tidpunkt den tidpunkt då ansökan om pension gjorts. För fastställande av pensionens storlek betraktas som pensionens begynnelse tidpunkt ingången av den kalendermånad under vilken det villkorliga beslutet ges.

Utbetalning och indragning av pension samt pensions upphörande

19 §

Generationsväxlingspension betalas från den tidpunkt för överlåtelse av en gårdsbruksenhet som avses i 3 §, dock inte förrän

- 1) överlåtaren uppnått den i 6 § 3 mom. stadgade åldern,
- 2) besittningen av gårdsbruksenheten övergått till övertagaren,
- 3) överlåtaren upphört med verksamhet som avses i 9 §, och

4) övertagaren uppfyller de villkor han genom sin utfästelse att fortsätta gårdsbruket i enlighet med 10 § 1 mom. 3 punkten förbundit sig att uppfylla.

Pension utbetalas dock inte för längre tid än ett år före ansökan om pension och inte heller för en kalendermånad som inte är hel.

20 §

Om en mottagare av i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd delinvalidpension eller deltidspension beviljas generationsväxlingspension, ändras delinvalidpensionen eller deltidspensionen till generationsväxlingspension från närmast följande möjliga förfallodag till den del pensionen grundar sig på företagareverksamhet enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. De pensiosrater som ändrats till generationsväxlingspension och som utbetalts efter generationsväxlingspensionens begynnelsepunkt anses som delbetalningar på generationsväxlingspensionen.

21 §

Om en mottagare av generationsväxlingspension beviljas full invalidpension, individuell förtidspension, arbetslöshetspension eller förtida arbetspension enligt folkpensionslagen eller enligt lagar, stadganden eller föreskrifter som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, indras generationsväxlingspensionens kompletteringsdel. Upphör en ovan avsedd pension som beviljats en mottagare av generationsväxlingspension, inleds utbetalningen av kompletteringsdelen på nytt vid ingången av den månad som följer på pensionens upphörande.

Om emellertid en mottagare av generationsväxlingspension, vars pension har beviljats på basis av överlåtelse av en gårdsbruksenhet som ägt rum innan denna lag trätt i kraft och i vars pension i stället för kompletteringsdel ingår en tilläggsdel, beviljas invalidpension enligt folkpensionslagen, avdras från tilläggsdelen beloppet av den nämnda folkpensionen, sådant det är då folkpensionen börjar utgå. Upphör folkpension som beviljats en mottagare av generationsväxlingspension, upphävs det avdrag i tilläggsdelen, som gjorts på grund av folkpensionen, vid ingången av den månad som följer på folkpensionens upphörande.

22 §

För den tid för vilken generationsväxlingspension betalas har dess mottagare inte rätt till annan pension på basis av företagareverksamhet som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare.

23 §

Generationsväxlingspensionen betraktas inte som en sådan pension vars erhållande hindrar att pensionsrätt uppstår på grund av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller av annan företagareverksamhet än sådan som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare.

24 §

Generationsväxlingspension betalas inte för kalendermånad under vilken pensionstagaren förvärvsarbetar och utöver den stabiliserade förvärvsinkomst vid tiden för överlåtelsen per månad förtjänar minst två gånger det i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare avsedda beloppet. Som den stabiliserade förvärvsinkomsten anses medelvärdet av pensionstagarens i statsbeskattningen skattepliktiga förvärvsinkomst av annat än gårdsbruk, justerad med index enligt 9 § lagen om pension för arbetstagare, för de fem senaste kalenderåren före överlåtelsen. Härvid beaktas inte inkomst som med stöd av 5 § 1 mom. 3 punkten har betraktats som inkomst i indirekt anslutning till bedrivandet av gårdsbruk.

Inkomst av sådant lantbruksavbytararbete som avses i lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare (2/85) är inte förtjänst.

25 §

Utbetalningen av generationsväxlingspension kan avbrytas om det huvudsakliga ansvaret för bedrivandet av gårdsbruk med beaktande av pensionstagarens arbetsinsats och förhållandena på den överlåtna gårdsbruksenheten måste anses ha återgått till pensionstagaren annat än tillfälligt.

26 §

Får pensionsanstalten kännedom om en omständighet på grundval av vilken generationsväxlingspension enligt 24 eller 25 § inte får betalas, skall pensionsanstalten avbryta utbetalningen av pensionen från och med följande möjliga betalningsperiod, om skälet till avbrott i pensionen fortfarande föreligger. Skulle pensionen enligt 24 eller 25 § inte ha fått utbetalas,

skall pensionsanstalten återkräva den utbetalda pensionen. Skall pension inte återkrävas för en längre tid än tre månader kan pensionsanstalten av särskilda skäl avstå från återkravet. Pensionen kan också återkrävas genom att den kvittas mot framtida rater av invalid- eller ålderspension enligt denna lag eller lagen om pension för lantbruksföretagare.

Generationsväxlingspension, vars utbetalning avbrutits med stöd av 24 eller 25 §, börjar på nytt efter skriftlig anmälan av pensionstagaren, utbetalas från den tidpunkt då pensionstagaren åter har rätt till pension, dock inte retroaktivt för en längre tid än sex månader före anmälan. Till anmälan skall fogas en utredning över att förvärvsinkomsterna i fall som avses i 24 § understiger det belopp som nämns i stadgandet eller att huvudansvaret för bedrivandet av gårdsbruk i fall som avses i 25 § åvilar någon annan än pensionstagaren.

27 §

Vad som stadgas i 24—26 §§ tillämpas inte om generationsväxlingspension beviljats på basis av överlåtelse av gårdsbruksenhet som ägt rum före 1991.

28 §

Generationsväxlingspensionen indras om pensionstagaren börjar bedriva lantbruk, yrkesfiske eller renkötsel för egen eller gemensam räkning.

Vad som i 1 mom. stadgas om fiske och renkötsel gäller inte mottagare av generationsväxlingspension vars pension beviljats på basis av överlåtelse av gårdsbruksenhet som ägt rum före 1991.

Har pensionstagarens i 1 eller 2 mom. avsedda verksamhet varit ringa eller har det funnits andra särskilda skäl för verksamheten, kan pensionen indras delvis eller för en viss tid eller kan det beslutas att pensionen skall utbetalas till samma belopp som tidigare.

Pensionen kan indras eller nedsättas från och med den tidpunkt då verksamhet som avses i denna paragraf inleddes.

29 §

Då pensionstagaren fyller 65 år upphör generationsväxlingspensionens kompletteringsdel att utgå och grundbeloppet ändras till sådan ålderspension som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare och som är av samma storlek som grundbeloppet enligt 15 §.

Då storleken av familjepensionen efter en mottagare av generationsväxlingspension fastställs, anses att förmånslåtarens vid sin död haft rätt att på grundvalen av sin i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda företagaverksamhet erhålla full invalidpension vilken är lika stor som grundbeloppet enligt 15 §.

Vad som i 1 mom. stadgas om kompletteringsdelen gäller också tilläggsdelen, om generationsväxlingspensionen har beviljats på basis av överlåtelse av en gårdsbruksenhet som ägt rum före 1991 och det i generationsväxlingspensionen i stället för kompletteringsdel ingår en tilläggsdel.

30 §

Pension enligt denna lag som i andra än i 26 § avsedda fall utbetalts utan grund skall återkrävas enligt vad som stadgas i denna paragraf. Pensionsanstalten kan dock av särskilda skäl helt eller delvis avstå från återkrav. Det är dock inte möjligt att avstå från återkrav om beviljandet eller utbetalningen av pensionen har berott på svikligt förfarande från pensionstagarens eller dennes representants sida, utom i det fall att beloppet som skall återkrävas är ringa.

Pension som utbetalts utan grund får även återkrävas genom att den kvittas mot sådana rater av invalid- eller ålderspension enligt denna lag eller lagen om pension för lantbruksföretagare, som skall utbetalas i framtiden. Av den pensionsrat som skall utbetalas vid varje tidpunkt får dock inte utan pensionstagarens samtycke avdras mera än en sjättedel av den del av pensionsraten som återstår sedan det av pensionsraten innehållits förskott med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

Infriande av utfästelse att fortsätta med gårdsbruket

31 §

Övertagaren har rätt att avbryta infriandet av sin i 10 § 1 mom. 3 punkten avsedda utfästelse att fortsätta gårdsbruket på grund av fullgörande av värnplikt, yrkesstudier i lägenhetsekonomi eller yrkesstudier som stöder lägenhetsekonomi eller av annat godtagbart skäl. Varar ett sådant hinder längre än ett år skall

pensionsanstalten förlänga utfästelse tiden med motsvarande tid, om inte övertagaren påvisar att han själv, hans make eller en annan övertagare uppfyller förpliktelserna i utfästelsen.

32 §

Om övertagaren inte infriar sin utfästelse att fortsätta gårdsbruket och detta inte beror på ett i 31 § avsett godtagbart skäl, skall pensionsanstalten ålägga honom att ersätta pensionsanstalten generationsväxlingspensionens kapitalvärde, vilket fastställs enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder.

Om försummelsen av utfästelsen måste anses vara ringa eller om vägande skälighetssynpunkter annars talar för det, kan pensionsanstalten dock besluta att helt eller delvis låta bli att indriva pensionens kapitalvärde hos övertagaren.

På kapitalvärdet skall betalas en årlig ränta om tio procent räknat från det pensionsanstaltens beslut gavs.

Pensionsanstaltens laga kraft vunna beslut om ersättande av kapitalvärdet jämte ränta får verkställas på samma sätt som en dom i tvistemål vilken vunnit laga kraft.

Förhandsbeslut

33 §

En mottagare av generationsväxlingspension har rätt att av pensionsanstalten få ett bindande förhandsbeslut om huruvida en av honom planerad åtgärd föranleder att utbetalningen av pensionen avbryts enligt 24 eller 25 § eller att pensionen indras enligt 28 §.

34 §

En övertagare har rätt att av pensionsanstalten få ett bindande förhandsbeslut om huruvida ett av honom tilltänkt förfarande måste anses som ett i 31 § avsett avbrytande av infriande av utfästelsen att fortsätta gårdsbruket eller som en i 32 § avsedd åtgärd och vilka följder förfarandet enligt de nämnda stadgandena förorsakar.

Verkställigheten av lagen

35 §

För verkställigheten av denna lag svarar jordbruksstyrelsen, landsbygdsdistrikten, kom-

munernas lantbrukssekreterare samt lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, vilken anstalt avses i lagen om pension för lantbruksföretagare och i denna lag kallas pensionsanstalten.

För de uppgifter som enligt denna lag ankommer på lantbrukssekreterarna svarar lantbruksnämnden eller motsvarande organ eller annan myndighet, om kommunen inte har en lantbrukssekreterare. Vad som i denna lag och i stadganden som utfärdats med stöd av den stadgas om lantbrukssekreterare gäller härvid motsvarande annan myndighet.

Om skötseln av uppgifter, som enligt denna lag ankommer på lantbrukssekreterarna, landsbygdsdistrikten och jordbruksstyrelsen, i landskapet Åland stadgas genom förordning.

36 §

Lantbrukssekreteraren skall till pensionsanstalten avge sitt utlåtande om

1) huruvida överlåtarens och hans makes förmögenhet överstiger det i 8 § stadgade maximibeloppet,

2) huruvida gårdsbruksenheten motsvarar de i 11 och 13 §§ stadgade förutsättningarna,

3) huruvida övertagaren motsvarar de i 10 § stadgade förutsättningarna,

4) vilket förhållande enligt 14 § 2 mom., är mellan det överenskomna vederlaget för den gårdsbruksenhet som skall överlätas och egendomens värde enligt 25 kap. 2 § ärvdabalken, samt

5) huruvida även övriga villkor för erhållande av generationsväxlingspension är uppfyllda.

Utan hinder av vad som stadgas i 1 mom. ankommer det på landsbygdsdistriktet att avge utlåtande till pensionsanstalten om förutsättningarna för erhållande av generationsväxlingspension i de fall i fråga om vilka jordbruksstyrelsen så har bestämt.

37 §

Anser pensionsanstalten att lantbrukssekreteraren eller landsbygdsdistriktet i sitt utlåtande om de i 36 § 1 mom. 1—3 punkten avsedda förutsättningarna för erhållande av pension eller om fastställande av det i 4 punkten avsedda relationstalet uppenbart har tillämpat lagen fel eller att saken till sagda del klart är en tolkningsfråga, skall pensionsanstalten underställa landsbygdsdistriktet lantbrukssekreterarens utlåtande om pensionsansökan och på motsvarande sätt underställa jordbruksstyrelsen landsbygdsdistriktets utlåtande.

Pensionsanstalten, pensionsnämnden och försäkringsdomstolen har inte rätt att i sina avgöranden avvika från lantbrukssekreterarens, landsbygdsdistriktets eller jordbruksstyrelsens utlåtande till den del detta gäller de i 36 § 1 mom. 1—3 punkten avsedda förutsättningarna eller det i 4 punkten avsedda relationstalet.

38 §

Det ankommer på lantbrukssekreteraren och landsbygdsdistriktet att vid sidan av pensionsanstalten övervaka att mottagare av generationsväxlingspension på det sätt som förutsätts i denna lag avstår från att bedriva lantbruk, yrkesfiske och renskötsel samt att övertagaren infriar sin i 10 § 1 mom. 3 punkten avsedda utfästelse att fortsätta gårdsbruket.

Sökande av ändring

39 §

I avgöranden som ingår i lantbrukssekreterarens och landsbygdsdistriktets utlåtande och enligt vilka i 36 § 1 mom. 1—3 punkten avsedda förutsättningar för erhållande av pension inte föreligger, samt i avgöranden som gäller det i 4 punkten sagda moment avsedda relationstalet söks ändring genom besvär hos jordbrukstyrelsen inom 30 dagar från det beslutet delgavs. Besväret kan inom den nämnda tiden även tillställas lantbrukssekreteraren eller, då det är fråga om landsbygdsdistriktets avgörande, landsbygdsdistriktet. Lantbrukssekreteraren och landsbygdsdistriktet bör härvid tillställa jordbruksstyrelsen besväret jämte sitt utlåtande.

I ett avgörande som jordbruksstyrelsen gett i ett i 1 mom. avsett ärende söks ändring i den ordning som stadgas i lagen om ändringsökande i förvaltningsärenden (154/50).

Ändring i andra än i 1 och 2 mom. avsedda avgöranden, som med stöd av denna lag givits av lantbrukssekreteraren, landsbygdsdistriktet eller jordbruksstyrelsen, får inte sökas genom besvär.

40 §

I beslut som pensionsanstalten givit med stöd av denna lag får ändring sökas hos den i 20 § lagen om pension för arbetstagare avsedda pensionsnämnden på det sätt som stadgas i lagen om pension för arbetstagare. De ledamö-

ter i pensionsnämnden som förordnats av social- och hälsovårdsministeriet med stöd av 18 § 1 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare företräder de försäkrade enligt lagen om pension för lantbruksföretagare även vid tillämpningen av denna lag.

Ändring i pensionsanstaltens beslut som givits med stöd av denna lag samt undanröjande av pensionsanstaltens och pensionsnämndens beslut får sökas hos försäkringsdomstolen enligt vad som stadgas i lagen om pension för arbetstagare. Vid behandling av ärenden på vilka denna lag skall tillämpas fungerar i försäkringsdomstolen såsom i lagen om denna domstol avsedda lekmanaledamöter de företrädare som statsrådet med stöd av 18 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare förordnat.

Har pensionsanstalten förkastat en pensionsansökan på grund av att de i 36 § 1 mom. 1—3 punkten avsedda förutsättningarna för pension inte föreligger, får ändring i pensionsanstaltens beslut inte sökas genom besvär.

Särskilda stadganden

41 §

Pensionsutgifter och förvaltningskostnader enligt denna lag sammanslås med motsvarande kostnader enligt lagen om pension för lantbruksföretagare och betalas i enlighet med vad som i 13 § lagen om pension för lantbruksföretagare stadgas om betalning av kostnader för i sistnämnda lag avsedda pensioner, övriga förmåner och förvaltningskostnader.

Staten skall varje år i förskott betala ett månatligt belopp som motsvarar det belopp som staten uppskattas komma att betala enligt 1 mom. Förskotten fastställs och utbetalas tillsammans med statens i 13 § 3 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda förskott.

42 §

De i denna lag stadgade markbeloppen motsvarar det löneindextal som fastställts för 1991. De justeras enligt de allmänna förändringarna i löne- och prisnivån i enlighet med vad som stadgas i 9 § lagen om pension för arbetstagare.

43 §

Om inte annat följer av denna lag gäller i tillämpliga delar dessutom vad som stadgas i 9 och 9 a §§, 12 § 1 mom. 5 punkten, 16 §, 17 § 2 och 3 mom., 17 a §, 18 § 2 och 3 mom., 19 a §, 19 b § 1 och 2 mom., 19 d och 20—21 a §§ lagen om pension för arbetstagare samt 16 och 17 §§ samt 19 § 5 och 6 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har rätt att från pensionsskyddscentralen avgiftsfritt få uppgifter som inverkar på avgörandet av ärenden som behandlas med stöd av denna lag.

Från grundbeloppet av pension enligt denna lag kan avdras pensionstagarens utestående försäkringspremier enligt lagen om pension för lantbruksföretagare och lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), i

enlighet med vad som närmare stadgas genom förordning.

44 §

Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom förordning.

Lagens ikraftträdande

45 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Utan hinder av 15 § 2 mom. denna lag tillämpas 8 i § 3 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare vid omändring av delinvalidpension till generationsväxlingspension, om delinvalidpensionen grundar sig på ett pensionsfall som inträffat den 1 januari 1989 eller därefter.

2.

Lag**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut *upphävs* i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 a — 6 g §§ samt 15 § 2 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 6 a § ändrad genom lagar av den 15 mars 1974, den 29 april och den 19 december 1980, den 31 december 1985 och den 21 oktober 1988 (219/74, 294 och 837/80, 1126/85 och 870/88), 6 b § ändrad genom nämnda lagar av den 19 december 1980 och den 31 december 1985, 6 c ändrad genom nämnda lag av den 15 mars 1974 samt lagar av den 5 februari 1982, den 8 augusti 1986 och den 29 december 1989 (110/82, 605/86 och 1312/89), 6 d § ändrad genom nämnda lagar av den 15 mars 1974, den 29 april 1980, den 5 februari 1982 och den 31 december 1985 samt lag av den 21 maj 1976 (414/76), 6 e § i lag av den 31 december 1987 (1315/87), 6 f § ändrad genom nämnda lagar av den 15 mars 1974 och den 31 december 1985 samt lagar av den 7 januari 1977 och den 19 april 1985 (20/77 och 328/85), 6 g § ändrad genom nämnda lagar av den 15 mars 1974 och den 29 april 1980 samt 15 § 2 mom. i nämnda lag av den 7 januari 1977, samt

ändras 15 § 1 mom. och 16 § 1 mom., sådana de lyder, 15 § 1 mom. i nämnda lag av den 29 december 1989 och 16 § 1 mom. i lag av den 23 december 1981 (1028/81), som följer:

15 §

Ändring i pensionsskyddscentralens i 1 § 5 mom. avsedda beslut, i pensionsskyddscentralens eller pensionsanstaltens i 4 § avsedda beslut samt i pensionsanstaltens i 8 g § avsedda beslut och undanröjande av ett sådant beslut

får sökas i enlighet med vad som stadgas i lagen om pension för arbetstagare.

16 §

Försäkringen enligt denna lag handhas av

lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Pensionsanstalten handhar även generationsväxlingspensions- och avträdelsepensionsskyddet för odlare i enlighet med vad som stadgas i lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) och lagen om avträdelsepension (16/74). Genom förordning kan stadgas att lantbruksföretagarnas pensionsanstalt även handhar de uppgifter som ankom-

mer på lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt, om vilken stadgas i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81).

Denna lag träder i kraft den
199 .

3.

Lag

om ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 8 § 4 mom. 10 punkten lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61), sådant detta lagrum lyder i lag av den 26 juli 1985 (663/85), som följer:

8 §

De grundpensioner som skall beaktas vid samordningen är följande på arbets- och tjänsteförhållande samt företagarkerksamhet grundade ålders- och invalidpensioner:

10) pension enligt minimivillkoren i lagen

om pension för lantbruksföretagare samt grundbeloppet av pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/);

Denna lag träder i kraft den
199 .

4.

Lag

om ändring av 4 a § lagen om förtidspension för frontveteraner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 4 a § lagen den 7 januari 1982 om förtidspension för frontveteraner (13/82), sådant detta lagrum lyder i lag av den 30 december 1982 (1058/82), som följer:

4 a §

Förtidspension beviljas inte frontveteran, som på grundvalen av lag, förordning eller statsrådsbeslut eller offentlig pensionsstadga erhåller arbetslöshetspension eller full invalidpension, som beviljas på grundvalen av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, eller generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) eller avträdelsepension enligt lagen om avträdelsepension (16/74), ej heller frontveteran, som på grundvalen av lag, förordning eller statsrådsbeslut

erhåller eller har rätt att erhålla ålderspension som beviljats på grundvalen av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, likväl så att, om en del av frontveteranens pensioner betalas som ålderspension innan han fyllt 65 år, dylik pension inte utgör hinder för beviljande av förtidspension. Vad som i denna paragraf är stadgat gäller även frontveteran som erhåller annan pension som motsvarar de ovan nämnda pensionerna.

Denna lag träder i kraft den
199 .

5.

Lag
om ändring av 26 § folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 26 § 1 mom. 5 punkten folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56), sådant detta lagrum lyder i lag av den 5 februari 1982 (103/82), som följer:

26 §

Vid fastställande av tilläggsdel beaktas till den försäkrade varaktigt utgående

5) enligt 6 a § lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) beviljad generationsväxlingspensions grundbelopp, likväl så att från tilläggsdelens fulla belopp avdras 50 procent av det belopp varmed summan av de i 1—5 punkterna

nämnda förmånerna överstiger 1 460 mark om året.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Det markbelopp om vilket stadgas i denna lag motsvarar det poängtal av det officiella levnadskostnadsindexet enligt vilket storleken på de folkpensioner som skulle betalas i mars 1981 har beräknats.

6.

Lag
om ändring av 5 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 5 § 1 mom. 9 punkten lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84), sådant detta lagrum lyder i lag av den 9 februari 1990 (98/90), som följer:

5 §

*Begränsningar i rätten till
arbetslöshetsdagpenning*

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

9) för den tid som han åtnjuter generations-

växlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/);

Denna lag träder i kraft den 199 .

7.

L a g**om ändring av 12 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 12 § 3 mom. lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), sådant detta lagrum lyder i lag av den 23 januari 1987 (36/87), som följer:

12 §

Är årsarbetsförtjänsten, beräknad enligt 11 § och denna paragraf, mindre än det belopp som stadgas i 16 § 6 mom. lagen om olycksfallsförsäkring, betraktas nämnda belopp som årsarbetsförtjänst. Detta moment tillämpas likväl inte om arbetsskadan inträffat under en tid för vilken lantbruksföretagaren har rätt att få pension enligt lagen om pension för lantbruks-

företagare eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) eller sådan pension enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82) som grundar sig på företagaverksamhet som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 5 oktober 1990

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Social- och hälsovårdsminister *Mauri Miettinen*

2.

L a g**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/69) 6 a — 6 g §§ samt 15 § 2 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 6 a § ändrad genom lagar av den 15 mars 1974, den 29 april och den 19 december 1980, den 31 december 1985 och den 21 oktober 1988 (219/74, 294 och 837/80, 1126/85 och 870/88), 6 b § ändrad genom nämnda lagar av den 19 december 1980 och den 31 december 1985, 6 c ändrad genom nämnda lag av den 15 mars 1974 samt lagar av den 5 februari 1982, den 8 augusti 1986 och den 29 december 1989 (110/82, 605/86 och 1312/89), 6 d § ändrad genom nämnda lagar av den 15 mars 1974, den 29 april 1980, den 5 februari 1982 och den 31 december 1985 samt lag av den 21 maj 1976 (414/76), 6 e § i lag av den 31 december 1987 (1315/87), 6 f § ändrad genom nämnda lagar av den 15 mars 1974 och den 31 december 1985 samt lagar av den 7 januari 1977 och den 19 april 1985 (20/77 och 328/85), 6 g § ändrad genom nämnda lagar av den 15 mars 1974 och den 29 april 1980 samt 15 § 2 mom. i nämnda lag av den 7 januari 1977, samt

ändras 15 § 1 mom. och 16 § 1 mom., sådana de lyder, 15 § 1 mom. i nämnda lag av den 29 december 1989 och 16 § 1 mom. i lag av den 23 december 1981 (1028/81), som följer:

*Gällande lydelse**Förelagen lydelse*

6 a §

Om lantbruksföretagare till nedan i 6 b § avsedd förvärvare överlåter sin brukningsenhet, vilken helt eller delvis, likväl minst till en fjärdedel, är i hans ägo samt vilken bör anses fortbeståndsduglig och inte är väsentligt större än sådan familjebrukningsenhet som avses i lagen om gårdsbruksenheter (188/77), och om han varaktigt upphör med bedrivande av lantbruk, har han rätt att erhålla generationsväxlingspension under förutsättning:

1) att han under minst fem år omedelbart före överlåtelsen

a) varit bosatt på brukningsenheten och bedrivit lantbruk på den på det sätt som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten och

b) fått minst hälften av sin utkomst av företagareverksamhet i enlighet med denna lag med beaktande av verksamhetens art och omfattning eller, om så inte har skett, andra inkomster för honom än inkomst av denna företagareverksamhet, under sådant år då av hans utkomst mindre än hälften erhållits av företagareverksamhet i enlighet med denna lag, under samma år inte har överstigit minimibeloppet av den i 1 § 3 mom. 2 punkten stadgade årsinkomsten, multiplicerat med talet 7;

(Upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2) att han vid överlåtelsen fyllt 60, men icke 65 år, likväl så, att på kvinnlig pensionsökande tillämpas en åldergräns om 55 i stället för 60 år;

3) att han vid överlåtelsen inte får arbetslöshetspension, individuell förtidspension, invaliditetspension som beviljats tills vidare eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen (347/56);

4) att honom kunde beviljas lån enligt lagen om gårdsbruksenheter, då enligt skäligt gängse pris såsom förmögenhet beaktas:

a) område, som med stöd av 6 b § 5 mom. 2 punkten förbehålls eller som inom ett års tid före överlåtelsen förbehållits av brukningsenheten, eller skogsmark, som överlåtaren enligt 3 punkten av sagda moment förbehåller sig själv;

b) annan gårdsbruksenhet i lantbruksföretagarens eller makens ägo än sådan som hör till den brukningsenhet som överläts, eller annan fastighet, dock inte bostadstomt på vilken lantbruksföretagarens bostad är belägen; och

c) lantbruksföretagarens eller makens bostadsaktier, dock inte sådana som berättigar till besittning av lägenhet, vilken är avsedd som stadigvarande bostad för honom eller hans familj; och

5) att han överlätit brukningsenheten efter 1973, men före år 1991.

Lantbruksföretagares make, som motsvarar övriga i 1 mom. avsedda förutsättningar för erhållande av pension, äger rätt att erhålla generationsväxlingspension även om vederbörande saknar äganderätt till den brukningsenhet som överlätes. Med make jämställs lantbruksföretagares efterlevande make, om den brukningsenhet som skall överlätas ingår i egendom, i vilken den efterlevande maken har gifstorätt. Härvid betraktas såsom i 1 mom. avsedd överlåtelse även sådan avvittring mellan den efterlevande maken och arvingarna, varvid förvärvaren får sagda brukningsenhet i sin ägo.

Generationsväxlingspension kan beviljas lantbruksföretagare, som icke motsvarar den i 1 mom. I punkten stadgade förutsättningen att han bor på brukningsenheten, om synnerliga skäl därtill föreligger. Utan hinder av stadgandet i sagda punkt om bedrivande av lantbruk kan brukningsenhetens åkrar utarrenderas till förvärvaren för högst ett år omedelbart före överlåtelsen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Utan hinder av vad 1 mom. 2 punkten stadgar om den nedre åldersgränsen för generationsväxlingspension har även en lantbruksföretagare, som är född 1934 eller tidigare och som på det sätt som avses i nämnda moment varaktigt upphör att bedriva lantbruk, rätt att få generationsväxlingspension. Motsvarande rätt har även en lantbruksföretagare som är född under något av åren 1935—1938, om maken är född 1934 eller tidigare och har rätt till generationsväxlingspension, eller om maken, efter att ha blivit berättigad till generationsväxlingspension och efter utgången av det kalenderår då pensionssökanden fyllde 50 år, har avlidit eller börjat få i 1 mom. 3 punkten angiven pension. Till en lantbruksföretagare som är född under något av åren 1935—1938 betalas dock inte pension för tiden innan han fyllt 55 år. När en överlåtelse sker 1990 tillämpas i stället för årtalet 1934 årtalet 1935 samt i stället för årtalen 1935—1938 årtalen 1936—1939.

6 b §

Brukningenshet betraktas som fortbeståndsduglig om den, då den är belägen inom den i 67 § lagen om gårdsbruksenheter nämnda första eller andra zonen eller i landskapet Åland, omfattar 5 hektar åker, då den är belägen inom den i nämnda paragraf angivna tredje zonen, 6 hektar åker och då den är belägen inom den fjärde zonen, 8 hektar åker, samt så mycket skogsmark att skogens skatteavkastning vid normal växt är minst 85 kubikmeter per år. Är brukningenshetens åkerareal eller skogsmark mindre än vad som anges ovan, kan åkern och skogsmarken ersätta varandra på det sätt som närmare stadgas genom förordning. Brukningenshet i Enare, Enontekis, Kittilä, Kolari, Muonio, Pelkosenniemi, Salla, Savukoski, Sodankylä, Utsjoki, Houtskärs, Brändö, Iniö, Kumlinge, Kökars eller Karlö kommuner betraktas dock som fortbeståndsduglig, om den omfattar 4 hektar åker. De byggnader som finns på brukningensheten skall dessutom uppfylla jordbruksstyrelsens krav beträffande storlek och skick.

(Upphävs)

De krav beträffande brukningenshets areal som avses ovan i 1 mom. kan sänkas, om läget och arten av brukningenshetens åkrar, dess byggnader eller andra produktionsförutsättningarna är avsevärt bättre än vad som är

Gällande lydelse

sedvanligt, om förvärvaren har erhållit yrkesutbildning inom lantbruket eller om specialproduktion bedrivs på brukningsenheten. Likaså får kraven beträffande arealen höjas, om brukningsenhetens produktionsförutsättningar är avsevärt sämre än vad som är sedvanligt. Angående förutsättningarna för sänkning och höjning av kraven stadgas närmare genom förordning.

Brukningseenhet som överläts skall vara fortbeståndsduglig vid tidpunkten för överlåtelsen och under minst ett år därförinnan. Då brukningseenhetens fortbeståndsduglighet bedöms, beaktas även sådan yrkesmässig fiskeverksamhet och renhushållning som samtidigt med brukningseenheten avträds förmån till förvärvaren samt sådan brukningseenhet som under minst ett år före överlåtelse tidpunkten varit i förvärvarens eller hans makes ägo och som enligt lagen om gårdsbruksenheter är lämplig såsom tillskottsområde till den brukningseenhet som skall överlätas.

Område, som anskaffas till brukningseenhet under det sista året före överlåtelsen, anses dock inte påverka fortbeståndsdugligheten. Överlätas brukningseenhet till flera än en förvärvare, vilka inte är makar, skall vid avgörandet av frågan om brukningseenhetens fortbeståndsduglighet de i 1 mom. avsedda bedömningsgrunderna höjas i överensstämmelse med antalet förvärvare.

Förutsättning för erhållande av generationsväxlingspension är, att brukningseenheten i sin helhet överläts till förvärvaren. Förutsättning för erhållande av pension är vidare, att förvärvaren inte ensam eller tillsammans med sin make eller ock förvärvarens make ensam äger mera än hälften av brukningseenheten. Såframt flera förvärvare finns, sammanräknas vid tillämpning av ovan nämnda stadgande förvärvarens och makarnas andelar. Överlåtaren äger dock, såvida åtgärden inte är till förfång för ändamålsenlig användning av brukningseenheten för gårdsbruk, rätt att av brukningseenheten förbehålla

1) sig själv och var och en av sina bröstarvingar samt adoptivbarn och fosterbarn en tomt av skäligen storlek för byggande av fast bostad eller fritidsbostad;

2) sig själv eller annan ett område, som har avsevärt större värde om det används för annat ändamål än gårdsbruk; och

Föreslagen lydelse

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

3) sig själv eller sina bröstarvingar en del av brukningsenhetens skogsmark, om skogsmarken är avsevärt större än vad som är sedvanligt, då detta undantagande inte utgör hinder för beviljande av sådant lån som avses i lagen om gårdsbruksenheter åt förvärvaren.

Rätt till generationsväxlingspension föreligger inte, om den brukningsenhet som skall överlåtas har splittrats så att förvärvaren, med beaktande av stadgandena i 4 och 5 §§ lagen om gårdsbruksenheter, inte kan erhålla lån som avses i lagen om gårdsbruksenheter.

Förvärvaren skall vara överlåtarens eller hans makes bröstarvinge, som vad ålder, hälsa, yrkesskicklighet och andra egenskaper beträffar kan betraktas som lämplig att bedriva gårdsbruk på brukningsenheten. Om sådan släkting inte finns eller av annan orsak inte kommer i fråga såsom förvärvare, kan såsom förvärvare godkännas någon annan som uppfyller ovan nämnda krav. Såsom förvärvare godkänns likväl inte den som på grund av sitt yrke, annan förmögenhet än den brukningsenhet som överlåts eller sina inkomster inte kan erhålla syskonandelslån enligt lagen om gårdsbruksenheter.

Vid fastställandet av ägarandelar som avses i 5 mom. och 6 a § 1 mom. anses tillbrukningsenheten inte höra sådant område som förvärvaren äger ensam eller tillsammans med annan än avträdaren eller dennes make och som inte tidigare varit i avträdarens eller makens ägo.

6 c §

I generationsväxlingspension utbetalas ett grundbelopp och en kompletteringsdel. Grundbeloppet är lika stort som den invalidpension som enligt denna lag skulle ha beviljats lantbruksföretagare, om han vid tidpunkten för överlåtelsen av brukningsenhetens besittning hade haft rätt till full invalidpension. Vid beräkandet av grundbeloppets storlek beaktas dock inte rätt till pension som grundar sig på lantbruksföretagares arbets- eller tjänsteförhållande eller på annan än i denna lag avsedd företag verksamhet. Kompletteringsdelen är lika stor som det sammanräknade beloppet av folkpensionens basdel och den tilläggsdel till folkpensionen som i andra kommungruppen betalas till ensamstående person den första dagen det är då generationsväxlingspensionen begynner. Som på folkpensionens tilläggsdel inverkande förmån beaktas härvid endast ovan

(Upphävs)

Gällande lydelse

nämnt grundbelopp på sätt som avses i 26 § 1 mom. folkpensionslagen. Har även lantbruksföretagarens make rätt till generationsväxlingspension, minskas kompletteringsdelens belopp med 16 procent.

Pensionstagare äger icke rätt att för tid, under vilken generationsväxlingspension utgår, erhålla annan pension på grund av sin i denna lag avsedda företagareverksamhet. Vid fastställandet av familjepensionens storlek efter mottagare av generationsväxlingspension anses dock, att förmånslåtaren vid sin död ägt rätt att på grund av sin i denna lag avsedda företagareverksamhet erhålla en full invalidpension, vilken är lika stor som generationsväxlingspensionens grundbelopp.

Om generationsväxlingspension beviljas den som erhållit invalidpension eller deltidspension, indras invalidpensionen eller deltidspensionen från närmast följande möjliga förfalldag till den del pensionen grundar sig på företagareverksamhet enligt denna lag. Efter generationsväxlingspensionens begynnelsepunkt utbetalda rater av invalidpension eller deltidspension, som skall indras, anses såsom delbetalningar av generationsväxlingspensionen.

Generationsväxlingspensionen betraktas icke såsom sådan pension, vars erhållande hindrar att pensionsrätt uppstår på grund av arbets- eller tjänstförhållande eller annan än i denna lag avsedd företagareverksamhet.

När grundbeloppet räknas ut, tillämpas inte 8 i § 3 mom. Vad 7 c, 8 och 8 a §§ lagen om pension för arbetstagare stadgar skall tillämpas på pensionens grundbelopp, men inte på dess kompletteringsdel.

Angående generationsväxlingspensionens grundbelopp och mottagare av generationsväxlingspension gäller med nedan stadgade undantag i övrigt i tillämpliga delar vad om invalidpension och mottagare av sådan pension är stadgat.

6 d §

Generationsväxlingspension utbetalas från det besittningen av brukningsenheten övergick, dock inte förrän pensionstagaren har upphört att bedriva jordbruk och förvärvaren har börjat infria sin i 6 f § nämnda utfästelse. Pension utbetalas dock inte för längre tid än ett år före ansökan om pension eller för del av kalender-

Föreslagen lydelse

(Upphävs)

Gällande lydelse

månad. Då pensionstagaren fyller 65 år, upphör generationsväxlingspensionens kompletteringsdel och grundbeloppet förändras till ålderspension.

Beviljas mottagare av generationsväxlingspension, arbetslöshetspension, individuell förtidspension, invaliditetspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller enligt lagar, stadganden eller bestämmelser som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, indras generationsväxlingspensionens kompletteringsdel från närmast följande möjliga förfallodag sedan meddelande om beviljandet av pension inkommit till pensionsanstalten. Indras ovan nämnd pension som beviljats mottagare av generationsväxlingspension, utbetalas kompletteringsdel ånyo från ingången av månaden efter den under vilken pensionen upphörde.

I sista meningen i denna lags 6 c § 1 mom. avsett avdrag slopas från ingången av månaden näst efter makens död.

Börjar mottagare av generationsväxlingspension bedriva lantbruk på sätt som avses i 1 § 2 mom. 1 punkten, indrages pensionen. Är förseelsen lindrig eller föreligger annat särskilt skäl, kan pensionen indragas delvis eller för viss tid eller beslutas, att pensionen utbetalas till tidigare belopp. Pensionen kan indragas eller nedsättas räknat från den tidpunkt då den verksamhet påbörjades som ledde till indragandet.

6 e §

Ett lantbruksdistrikt skall till pensionsanstalten avge utlåtande

1) om en i 6 a § nämnd brukningsenhet skall anses vara en sådan fortbeståndsduglig brukningsenhet som inte är väsentligt större än en familjebbrukningsenhet och om avträdaren under de i 6 a § 1 mom. 4 punkten nämnda förutsättningarna vore berättigad till lån enligt lagen om gårdsbruksheter;

2) om överlåtaren skall anses ha rätt att av brukningsenheten förbehålla sig ett i 6 b § 5 mom. 2 eller 3 punkten nämnt område, om brukningsenheten har splittrats på det sätt som nämns i 6 b § 6 mom. och om förvärvaren uppfyller de villkor som avses i 7 mom. i nämnda paragraf; samt

3) om även de övriga i 6 a och 6 b §§ stadgade förutsättningarna för generationsväxlingspension föreligger.

Föreslagen lydelse

(Upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Anser pensionsanstalten att lantbruksdistriktet i sitt utlåtande om de i 1 mom. 1 eller 2 punkten nämnda förutsättningarna för pension uppenbart har tillämpat lagen fel eller att saken till denna del klart är en tolkningsfråga, skall pensionsanstalten underställa jordbruksstyrelsen utlåtandet om pensionsansökan.

I ett avgörande, som ingår i lantbruksdistriktets och jordbruksstyrelsens utlåtande och enligt vilket i 1 mom. 1 eller 2 punkten nämnda förutsättningar för pension inte föreligger, söks ändring i den ordning som stadgas i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50). I ett annat avgörande av lantbruksdistriktet eller jordbruksstyrelsen, som har träffats med stöd av denna lag, får ändring inte sökas genom besvär.

Pensionsanstalten, pensionsnämnden och försäkringsdomstolen har inte rätt att i sina avgöranden avvika från lantbruksdistriktets eller jordbruksstyrelsens utlåtande till den del detta gäller de i 1 mom. 1 och 2 punkten angivna förutsättningarna.

Genom förordning stadgas om hur de uppgifter som enligt denna lag ankommer på lantbruksdistriktet och jordbruksstyrelsen skall skötas i landskapet Åland.

6 f §

Har ansökan om generationsväxlingspension icke gjorts inom ett år efter det besittningen av brukningsenheten övergått, har rätten att er- hålla pension förverkats. Av synnerligt skäl må dock pension beviljas även på grund av försenad ansökan.

Vid ansökan om generationsväxlingspension skall till pensionsansökan fogas förvärvarens utfästelse vari han förpliktar sig att, om pensionen beviljas, behålla den överlåtna brukningsenheten osplittrad i sin ägo samt, medan han är bosatt på brukningsenheten, själv delta i arbetet och där bedriva jordbruk under minst fem år, räknat från det pensionen begynner. Finns det flera än en förvärvare och är dessa inte makar, anses de uppfylla boendevillkoren, om en av förvärvarna är bosatt på brukningsenheten och de övriga på sådant avstånd från den att de har möjlighet att delta i arbete på brukningsenheten. Förvärvaren har rätt att avbryta infriandet av sin utfästelse på grund av att han fullgör sin värnplikt eller bedriver yrkesstudier på lantbrukets område eller av

(Upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

annan godtagbar orsak. Varar dylikt förhinder längre tid än ett år, skall pensionsanstalten förlänga utfästelsetiden med motsvarande tid, om inte förvärvaren visar att han själv, hans make eller annan förvärvare infriar förpliktelserna enligt utfästelsen.

Vad som stadgas i 6 § 4 mom. tillämpas inte då det i enlighet med 2 mom. avgörs om förvärvaren skall anses själv delta i arbetet och bedriva jordbruk.

Infriar förvärvaren inte sin i 2 mom. nämnda utfästelse och föreligger inte godtagbart skäl därtill, skall pensionsanstalten förplikta förvärvaren att ersätta pensionsanstalten generationsväxlingspensionens kapitalvärde, vilket bestäms enligt grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer. Av synnerliga skäl kan pensionsanstalten dock besluta att pensionens kapitalvärde helt eller delvis inte skall indrivas hos förvärvaren. På kapitalvärdet skall betalas en årlig ränta om tio procent räknat från det pensionsanstaltens beslut gavs. Pensionsanstaltens laga kraft vunna beslut om ersättande av kapitalvärdet jämte ränta får verkställas på samma sätt som laga kraft vunnit dom i tvistemål.

På lantbruksbyrån och lantbruksnämnden ankommer att jämte pensionsanstalten övervaka, att mottagaren av generationsväxlingspension avstår från att bedriva jordbruk på sätt som förutsättes i denna lag och att förvärvaren infriar sin i 2 mom. avsedda utfästelse.

6 g §

Ansökan om generationsväxlingspension kan handläggas och pension beviljas villkorligt på grundval av sådant utkast till köpebrev eller annan överlåtelsehandling, som undertecknats av pensionssökanden och förvärvaren. En förutsättning för erläggande av pension är likväl, att köp eller annan överlåtelse sker på de villkor som nämnes i utkastet och att överlåtelsehandlingen eller officiellt styrkt avskrift därav insändas till pensionsanstalten.

Ovan i 1 mom. avsett villkorligt beslut förfaller, om överlåtelsehandling som motsvarar utkastet, eller avskrift av överlåtelsehandlingen icke tillställts pensionsanstalten inom sex månader efter det beslutet gavs.

Vid beviljande av pension med stöd av stadgandena i denna paragraf betraktas för fastställande av pensionens storlek såsom pen-

(Upphävs)

Gällande lydelse

sionens begynnelsepunkt ingången av den kalendermånad, under vilken det villkorliga beslutet gives.

Mottagare av generationsväxlingspension äger rätt att av pensionsanstalten erhålla bindande förhandsbeslut om huruvida av honom palnerad åtgärd föranleder att pensionen enligt 6 d § 5 mom. indrages. Likaså skall förvärvaren på begäran meddelas förhandsbeslut om huruvida av honom tilltänkt förfarande bör anses som i 6 f § avsett avbrutet eller underlättat infriande av utfästelse och vilka följder förfarandet enligt nämnda stadgande förorsakar.

15 §

Ändring i pensionsskyddscentralens beslut enligt 1 § 5 mom., i pensionsskyddscentralens eller pensionsanstaltens beslut enligt 4 § eller i pensionsanstaltens beslut enligt 6 f, 6 g och 8 g §§ samt undanröjande av ett sådant beslut kan sökas i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

Har pensionsansökan avslagits på grund av att i 6 e § 1 mom. 1 eller 2 punkten avsedda förutsättningar icke förelegat, får ändring i beslutet icke sökas.

16 §

Försäkringen enligt denna lag handhas av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Pensionsanstalten handhar även avträdelsepensionsskyddet för odlare på sätt i lagen om avträdelsepension (16/74) är stadgat. Om genom förordning så stadgas, kan lantbruksföretagarnas pensionsanstalt även handha de uppgifter som ankommer på lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt, om vilken stadgas i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81).

Föreslagen lydelse

15 §

Ändring i pensionsskyddscentralens i 1 § 5 mom. avsedda beslut, i pensionsskyddscentralens eller pensionsanstaltens i 4 § avsedda beslut samt i pensionsanstaltens i 8 g § avsedda beslut och undanröjande av ett sådant beslut får sökas i enlighet med vad som stadgas i lagen om pension för arbetstagare.

(2 mom. upphävs)

16 §

Försäkringen enligt denna lag handhas av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Pensionsanstalten handhar även generationsväxlingspensions- och avträdelsepensionsskyddet för odlare i enlighet med vad som stadgas i lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) och lagen om avträdelsepension (16/74). Genom förordning kan stadgas att lantbruksföretagarnas pensionsanstalt även handhar de uppgifter som ankommer på lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt, om vilken stadgas i lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81).

*Denna lag träder i kraft den
199 .*

3.

L a g**om ändring av 8 § lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 8 § 4 mom. 10 punkten lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/61), sådant detta lagrum lyder i lag av den 26 juli 1985 (663/85), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

De grundpensioner som skall beaktas vid samordningen är följande på arbets- och tjänsteförhållande samt företagarkerksamhet grundade ålders- och invalidpensioner:

10) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare;

10) pension enligt minimivillkoren i lagen om pension för lantbruksföretagare *samt grundbeloppet av pension enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/);*

Denna lag träder i kraft den 199 .

4.

L a g**om ändring av 4 a § lagen om förtidspension för frontveteraner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 4 a § lagen den 7 januari 1982 om förtidspension för frontveteraner (13/82), sådant detta lagrum lyder i lag av den 30 december 1982 (1058/82), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a §

Förtidspension beviljas inte frontveteaan, som på grundvalen av lag, förordning eller statsrådsbeslut eller offentlig pensionsstadga erhåller arbetslöshetspension eller full invalidpension, som beviljas på grundvalen av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, eller generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller avträdelsepension enligt lagen om avträdelsepension 016/74), ej heller frontveteran, som på grundvalen av lag, förordning eller statsrådsbeslut erhåller eller har rätt att erhålla ålderspension som beviljats på grundvalen av arbets- eller tjänsteförhållande eller

4 a §

Förtidspension beviljas inte frontveteran, som på grundvalen av lag, förordning eller statsrådsbeslut eller offentlig pensionsstadga erhåller arbetslöshetspension eller full invalidpension, som beviljas på grundvalen av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, eller generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) eller avträdelsepension enligt lagen om avträdelsepension (16/74), ej heller frontveteran, som på grundvalen av lag, förordning eller statsrådsbeslut erhåller eller har rätt att erhålla ålderspension

Gällande lydelse

företagarverksamhet, likväl så att, om en del av frontveteranens pensioner betalas som ålderspension innan han fyllt 65 år, dylik pension inte utgör hinder för beviljande av förtidspension. Vad som i denna paragraf är stadgat gäller även frontveteran som erhåller annan pension som motsvarar de ovan nämnda pensionerna.

Föreslagen lydelse

som beviljats på grundvalen av arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet, likväl så att, om en del av frontveteranens pensioner betalas som ålderspension innan han fyllt 65 år, dylik pension inte utgör hinder för beviljande av förtidspension. Vad som i denna paragraf är stadgat gäller även frontveteran som erhåller annan pension som motsvarar de ovan nämnda pensionerna.

_____

Denna lag träder i kraft den
199 .

_____

5.

Lag**om ändring av 26 § folkpensionslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 26 § 1 mom. 5 punkten folkpensionslagen av den 8 juni 1956 (347/56), sådant detta lagrum lyder i lag av den 5 februari 1982 (103/82), som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

26 §

Vid fastställande av tilläggsdel beaktas till
den försäkrade varaktigt utgående

-----

5) enligt 6 a § lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) beviljad generationsväxlingspensions grundbelopp, likväl så att från tilläggsdelens fulla belopp avdrages 50 procent av det belopp varmed summan av de i 1—5 punkterna nämnda förmånerna överstiger 1 460 mark om året.

-----

5) enligt 6 a § lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) *eller enligt lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/)* beviljad generationsväxlingspensions grundbelopp, likväl så att från tilläggsdelens fulla belopp avdrages 50 procent av det belopp varmed summan av de i 1—5 punkterna nämnda förmånerna överstiger 1 460 mark om året.

_____

Denna lag träder i kraft den
199 .

Det markbelopp om vilket stadgas i denna lag motsvarar det poängtal av det officiella levnadskostnadsindexet enligt vilket storleken på de folkpensioner som skulle betalas i mars 1981 har beräknats.

_____

6.

L a g**om ändring av 5 § lagen om utkomtskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 § 1 mom. 9 punkten lagen den 24 augusti 1984 om utkomtskydd för arbetslösa (602/84), sådant detta lagrum lyder i lag av den 9 februari 1990 (98/90), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

*Begränsningar i rätten till
arbetslöshetsdagpenning*

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är in-
te en person

9) för den tid som han får generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69);

9) för den tid som han åtnjuter generationsväxlingspension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (467/69) eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/);

Denna lag träder i kraft den
199 .

7.

L a g**om ändring av 12 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 12 § 3 mom. lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/81), sådant detta lagrum lyder i lag av den 23 januari 1987 (36/87), som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Är årsarbetsförtjänsten, beräknad enligt 11 § och denna paragraf, mindre än det markbelopp som stadgas i 16 § 6 mom. lagen om olycksfallsförsäkring, betraktas nämnda belopp som årsarbetsförtjänst. Detta moment tillämpas likväl inte om arbetsskadan inträffat under en tid för vilken lantbruksföretagaren har rätt att få pension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller sådan pension enligt lagen om förtidspension för frontveteraner (12/82) som grundar sig på företagarker-

Är årsarbetsförtjänsten, beräknad enligt 11 § och denna paragraf, mindre än det belopp som stadgas i 16 § 6 mom. lagen om olycksfallsförsäkring, betraktas nämnda belopp som årsarbetsförtjänst. Detta moment tillämpas likväl inte om arbetsskadan inträffat under en tid för vilken lantbruksföretagaren har rätt att få pension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare eller lagen om generationsväxlingspension för lantbruksföretagare (/) eller sådan pension enligt lagen om förtidspension

Gällande lydelse

samhet som avses i lagen om pension för
lantbruksföretagare.

Föreslagen lydelse

för frontveteraner (13/82) som grundar sig på
företagarverksamhet som avses i lagen om
pension för lantbruksföretagare.

Denna lag träder i kraft den
199 .